

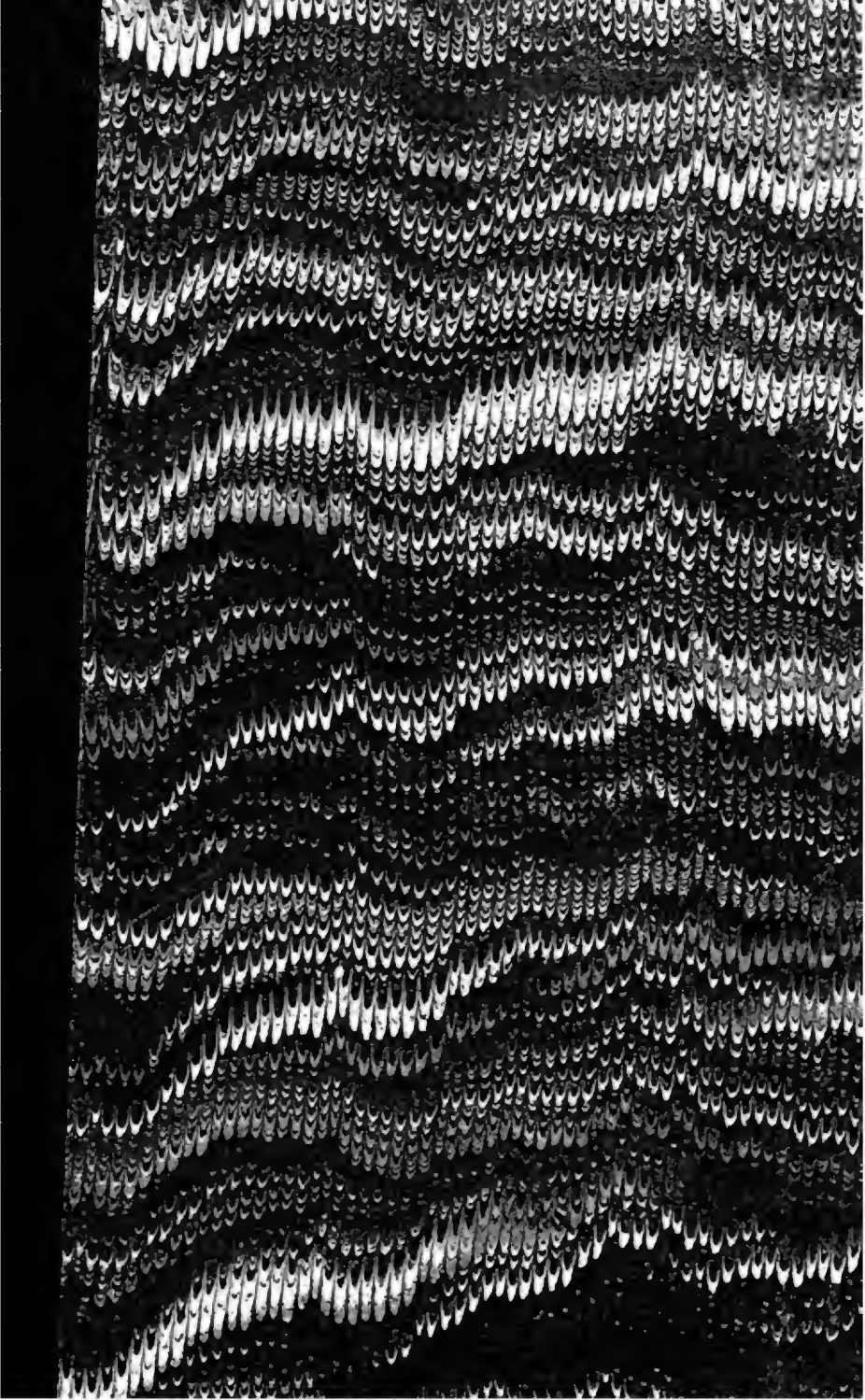
GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL No. BPa 4 / Kat / Tay
ACC. No. 9193

D.G.A. 79.

GIPN—S4—2D. G. Arch. N. D./57.—25-9-58—1,00,000.

KATHĀVATTHU.

Pali Text Society.

KATHĀVATTHU.

EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

VOL. I.

BP4
T + 1

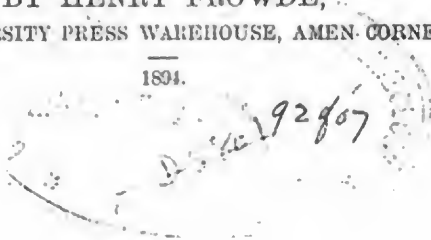
LONDON:

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,

BY HENRY FROWDE,

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1894.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. .... 9193 .....

Date..... 1. 8. 57 .....

Call No. .... BPa 4 .....

Kat/Tay

The Gresham Press,

UNWIN BROTHERS,

WORKING AND LONDON.

PROFESSORI T. W. RHYS DAVIDS

HANC REDACTIONEM DEDICO, PALICARUM LITTERARUM VETERANO
INEXERCITATUS, AMICUS AMICO.

PREFACE.

IN the preparation of this edition I have used the following MSS. :—

I. In Sinhalese character :

- (a) A paper MS. from the collection of Professor Rhys Davids = P.
- (b) A palm-leaf MS. also belonging to Professor Rhys Davids = S.
- (c) A palm-leaf MS. from the collection of the late Dr. Morris, belonging to the Royal Asiatic Society = S₂.

II. In Burmese character :

Mandalay palm-leaf MS. from the India Office collection = M.

III. I have also made use of the edition of the Kathā Vatthu recently published in Siamese character, and presented by the King of Siam to the Library of the India Office. I have occasionally noted its readings, and have distinguished it as K.

It may be of interest to Pāli scholars to know that this edition—at any rate as far as may be inferred from the Kathā Vatthu—approximates much more closely to the Burmese tradition than to the Sinhalese, in spelling as well as in textual readings. Broadly speaking, there is little difference between it and the Mandalay MS., a fact

which would seem to point to the derivation of the literary side at least of Siamese Buddhism from Burmese rather than Sinhalese sources. It is, however, perhaps premature to generalise from a single instance, and it would be interesting to know the opinion of scholars who have examined any other of the Piṭaka texts in this edition.

The three Sinhalese MSS. are exceedingly corrupt, and it would have been impossible to have produced an edition of the text without the help of the Mandalay MS. The Sinhalese MSS. are all based on a single archetype, as may be inferred from the fact that they agree in making the same omissions and mistakes (see notes on pp. 209, 227, 344, 380, 393, &c.). They are evidently the work of scribes who did not understand what they were writing, and a complete collation of their blunders would require a separate issue of the Pāli Text Society.

It is interesting to notice that in all the MSS. I have used, the form *vy°* never occurs, even in the Sinhalese MSS., but always *by°*. Trenckner has pointed out in the preface to his edition of the *Milindapañho* that his oldest Sinhalese MSS. (as well as the Burmese) have *by°*, whereas by Childers in his Dictionary and by most of the editors of Piṭaka Texts the form *vy°* has been employed.

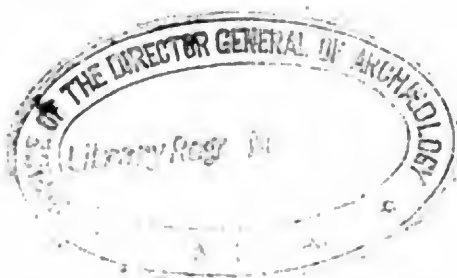
It is a curious coincidence that the two texts in which the *by°* form seems to predominate—the *Kathā Vatthu* and the *Milindapañho*—are rather later than the bulk of the Piṭakas themselves, as we know that the *Kathā Vatthu* dates from the reign of Asoka, while the *Milindapañho* is of still later date. It is, perhaps, then, an admissible conjecture that the form *vy°* is the older, and was used in the earlier portions of the Canonical Texts, but was gradually superseded by the *by°* form, which finally, *e.g.* in the *Kathā Vatthu*, supplanted the original spelling of the word. But a far more accurate knowledge of our MSS. than we possess at present is needed to decide the question, which is still further complicated by

the uncertainty of the date at which the Pitakas were committed to writing.

In conclusion, my thanks are due to Professor C. H. Tawney, Librarian of the India Office, for the loan of the Mandalay MS. and the Siamese edition, and above all to Professor Rhys Davids, for his ever ready help and encouragement.

ARNOLD C. TAYLOR.

LONDON, *August*, 1897.

[The issue of this volume has been delayed by the fire which unfortunately took place at the printers' works in Surrey, on Nov. 23rd, 1895.]

INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. I.

Paṭhamo Vaggo.

No.		PAGE
1.	Puggalo upalabbhati sacchikatṭhaparamatṭhe- nāti?	1
2.	Parihāyati Arahā arahattā ti?	69
3.	N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?	93
4.	Odhisodhiso kilese jahatīti?	103
5.	Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti?	109
6.	Sabbam atthīti?	115
7.	Atītaṃ khandhā ti?	143
8.	Atītaṃ atthīti?	151
9.	Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?	155
10.	Atītaṃ atthīti?	159

Dutiyo Vaggo.

1.	Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?	163
2.	Atthi Arahato aññāṇan ti?	178
3.	Atthi Arahato kaṅkhā ti?	180
4.	Atthi Arahato paravitāraṇā ti?	187
5.	Samāpannassa atthi vacībhedo ti?	195
6.	Dukkhāhāro maggaṅgaṃ maggapariyāpannan ti?	203

No.	PAGE
7. Ekam cittam divasam tiṭṭhatīti ? ...	204
8. Sabbe saṅkhārā anodhikatvā kukkulā ti ?	208
9. Anupubbābhisamayo ti ? ...	212
10. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti ?	221
11. Dve nirodhā ti ? ...	225

Tatiyo Vaggo.

1. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti ? ...	228
2. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti ? ...	232
3. Sarāgaṃ cittam vimuccatīti ? ...	238
4. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti ? ...	241
5. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti ? ...	243
6. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti ? ...	247
7. Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ hotīti ? ...	251
8. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti ? ...	254
9. Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhuṃ ti ?	256
10. Atthi devesu saṃvaro ti ? ...	258
11. Asaññasattesu saññā atthīti ? ...	260
12. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ saññā atthīti ? ...	263

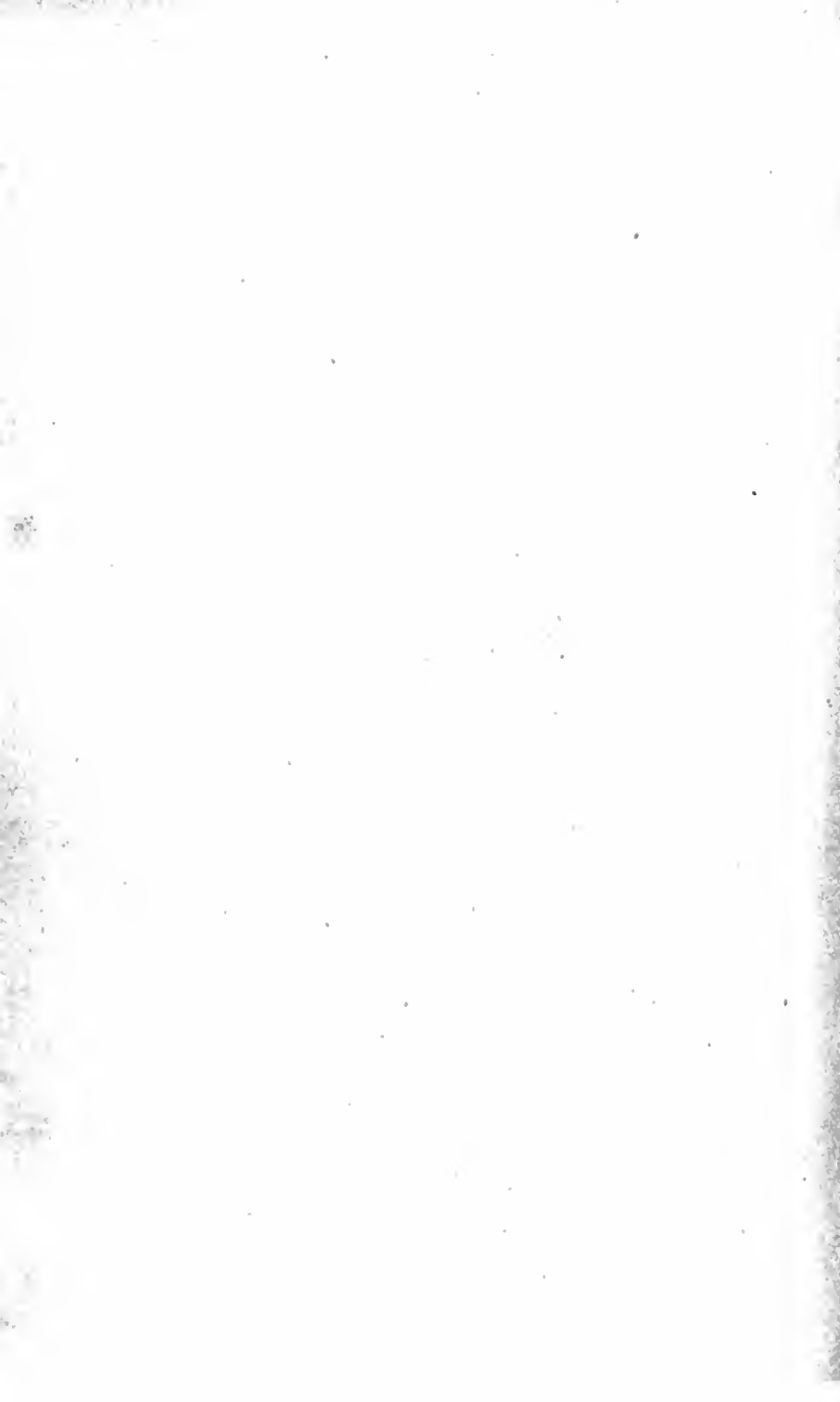
Catuttho Vaggo.

1. Gihī'ssa Arahā ti ? ...	267
2. Saha uppatiyā Arahā ti ? ...	268
3. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti ? ...	271
4. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti ? ...	274
5. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti ? ...	280
6. Bodhiyā Buddho ti ? ...	281
7. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti ? ...	283

No.		PAGE
8.	Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti? ...	286
9.	Arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti? ...	290
10.	Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattaṃ ti? ...	298

Pañcama Vaggo.

1.	Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ ti? ...	301
2.	Sekhassa asekañāṇaṃ atthīti? ...	303
3.	Pathavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ ti? ...	305
4.	Aniyatassa niyāmagamaṇāya atthi ñāṇaṃ ti? ...	307
5.	Sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidaṃ ti? ...	309
6.	Na vattabbaṃ " Sammuttiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti " ? ...	310
7.	Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇena aññāram- maṇaṃ ti? ...	311
8.	Anāgate ñāṇaṃ atthīti? ...	313
9.	Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti? ...	314
10.	Sāvakaṃ phale ñāṇaṃ atthīti? ...	315

Kathāvatthu.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMASAMBUDDHASSA.

I. 1.

1. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti ?

Āmantā.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggaham : hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Anuloma-pañcakam.

2. Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti ?

Āmantā.

¹ saccikatthaparamatthenāti, P.S.₂; sacchikatthā, S.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Paṭikamma-catukkam.

3. Tvañ ce pana maññasi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" tena tava¹ tattha h'etāya² paṭiññāya h'evam paṭijānantam³ h'evam niggahetabbe; atha tam niggahāma, suniggahito ca hosi.⁴ Hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

¹ tvam, K.; tava all MSS.

² so tāya, P.S.S₂.

³ paṭijānanam, P.S₂; paṭijānam, S.

⁴ hoti, P.S.S₂.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" idan¹ te micchā.

Niggaha-catukkam.

4. Ese² ce dunniggahīte, h'evameva³ tattha dakkha; Vattabbe kho "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena," no ca vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca mayam tayā tattha h'etāya patiññāya h'evam pati-janantā⁴ h'evam niggahetabbā; atha maṃ nigganḥāsi dunniggahītā ca homa. Hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" idan⁵ te micchā.

Upanayana⁶-catukkam.

¹ idam, M.

² So P.S.S₂.

³ Evamevaṃ, M.

⁴ pati-jananto, S.

⁵ idam, S.M.

⁶ upanaya, S.S₂; upanāya, P.

5. Na h'evaṃ niggaḥetabbe, tena hi yaṃ niggaṇhāsi—
Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena
vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so pug-
galo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato
so puggalo apalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca
vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti,’” idan te micchā—tena hi ye kate niggahe se¹
niggahe dukkate, sukate² paṭikamme, sukātā paṭipādanā
ti.

Niggamana-catukkaṃ.

Paṭhamo Niggaḥo.

Paṭhamasaccikaṭṭho.

6. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaḥaṃ: hañci puggalo n’upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo sac-
kaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo

¹ so, P.S.₂.

² sukkaṭe, P.S.S.₂.

saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Paccanika-pañcakaṃ.¹

7. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Paṭikamma-catukkaṃ.

¹ P.S.S₂. omī Paccanika-pañcakaṃ.

8. Tvañ ce pana maññasi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” tena tava tattha h’etāya¹ paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantam² h’evaṃ niggahetabbe; atha taṃ nigganḥāma suniggahito ca hosi. Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” idan te micchā.

Niggaha-catukkam.

9. Ese³ ce dunniggahite, h’evameva tattha dakkha; Vattabbe kho “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,” no ca vattabbe “yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca mayam tayā⁴ tattha h’etāya paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantā h’evaṃ niggahetabbā; atha maṃ nigganḥāsi dunniggahitā ca homa. Hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-

¹ hotā, S.

³ eso, P.S.S₂.

² pariānantam, P.

⁴ P.S.S₂. omit tayā.

bhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " idan te micchā.

Upanayana-catukkaṃ.

10. Na h'evaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ niggaphāsi—Hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.' " idan te micchā—tena hi ye kate niggahe se¹ niggahe dukkate, sukate paṭikamme, sukatā paṭipādanā ti.

Niggamana-catukkaṃ.

Dutiyo Niggaho.

11. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā
—pe—

Tatiyo Niggaho.

12. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sab-

badā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,' ” micchā.

Catuṭṭho Niggaho.

13. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmanta.

Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

Pañcama Niggaho.

14. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā—pe—

Chaṭṭho Niggaho.

15. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Sabbadā puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbadā puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbadā puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbadā puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbadā puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

Sattamo Niggaho.

16. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

Aṭṭhako Niggaho.

17. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ : hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena rūpaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena rūpaṇ ca upalabbhati sacci-

kaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe ' aññaṃ rūpaṃ añño
puggalo ti,' " micchā—pe—

18. = 17. reading vedanā for rūpaṃ.
19. = 17. reading saññā for rūpaṃ.
20. = 17. reading saṃkhārā for rūpaṃ.
21. = 17. reading viññāpaṃ for rūpaṃ.
22. = 17. reading cakkhāyatanam for rūpaṃ.
23. = 17. reading sotāyatanam for rūpaṃ.
24. = 17. reading ghāṇāyatanam for rūpaṃ.
25. = 17. reading jivhāyatanam for rūpaṃ.
26. = 17. reading kāyāyatanam for rūpaṃ.
27. = 17. reading rūpāyatanam for rūpaṃ.
28. = 17. reading saddāyatanam for rūpaṃ.
29. = 17. reading gandhāyatanam for rūpaṃ.
30. = 17. reading rasāyatanam for rūpaṃ.
31. = 17. reading phoṭṭhabbāyatanam for rūpaṃ.
32. = 17. reading manāyatanam for rūpaṃ.
33. = 17. reading dhammāyatanam for rūpaṃ.
34. = 17. reading cakkhudhātu for rūpaṃ.
35. = 17. reading sotadhātu for rūpaṃ.
36. = 17. reading ghānadhātu for rūpaṃ.
37. = 17. reading jivhādhātu for rūpaṃ.
38. = 17. reading kāyadhātu for rūpaṃ.
39. = 17. reading rūpadhātu for rūpaṃ.
40. = 17. reading saddadhātu for rūpaṃ.
41. = 17. reading gandhadhātu for rūpaṃ.
42. = 17. reading rasadhātu for rūpaṃ.
43. = 17. reading phoṭṭhabbadhātu for rūpaṃ.
44. = 17. reading cakkhuviññāpadhātu for rūpaṃ.
45. = 17. reading sotaviññāpadhātu for rūpaṃ.
46. = 17. reading ghānaviññāpadhātu for rūpaṃ.
47. = 17. reading jivhāviññāpadhātu for rūpaṃ.
48. = 17. reading kāyaviññāpadhātu for rūpaṃ.
49. = 17. reading manodhātu for rūpaṃ.
50. = 17. reading manoviññāpadhātu¹ for rūpaṃ.
51. = 17. reading dhammadhātu for rūpaṃ.

¹ P.S.S₂. omit.

52. = 17. reading cakkhundriyaṃ for rūpaṃ.
 53. = 17. reading sotindriyaṃ for rūpaṃ.
 54. = 17. reading ghānindriyaṃ for rūpaṃ.
 55. = 17. reading jivhindriyaṃ for rūpaṃ.
 56. = 17. reading kāyindriyaṃ for rūpaṃ.
 57. = 17. reading manindriyaṃ for rūpaṃ.
 58. = 17. reading itthindriyaṃ for rūpaṃ.
 59. = 17. reading purisindriyaṃ for rūpaṃ.
 60. = 17. reading jīvitindriyaṃ for rūpaṃ.
 61. = 87. reading sukhindriyaṃ for rūpaṃ.
 62. = 17. reading dukkhindriyaṃ for rūpaṃ.
 63. = 17. reading somanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 64. = 17. reading domanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 65. = 17. reading upekkhindriyaṃ for rūpaṃ.
 66. = 17. reading saddhindriyaṃ for rūpaṃ.
 67. = 17. reading viriyindriyaṃ for rūpaṃ.
 68. = 17. reading satindriyaṃ for rūpaṃ.
 69. = 17. reading samādhindriyaṃ for rūpaṃ.
 70. = 17. reading paññindriyaṃ for rūpaṃ.
 71. = 17. reading anaññataññassāmitindriyaṃ for rūpaṃ.

72. = 17. reading aññindriyaṃ for rūpaṃ.

73. = 17. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.

74. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
 Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭi-
 panno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
 Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci vuttaṃ Bhagavatā—Atthi
 puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatṭhenāti, tena vata re vattabbe "Aññaṃ
 rūpaṃ añño puggalo ti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'vuttaṃ Bhagavatā—
 Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'aññaṃ rūpaṃ
 añño puggalo ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

75. = 74. reading vedanā for rūpaṃ.

76. = 74. reading saññā for rūpaṃ.

77. = 74. reading saṃkhārā for rūpaṃ.

78. = 74. reading viññāṇaṃ for rūpaṃ.

79. = 74. reading cakkhāyatanam for rūpaṃ—pe—.

129. = 74. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.

Suddhika-saṃsandanā.

130. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā ti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññam rūpaṃ añño puggalo ti,”
no ca vata re vattabbe “ Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘ rūpaṃ upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, puggalo
upalabbhati saccikaṭṭhāhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘ aññam
rūpaṃ añño puggalo ti,” micchā.

131. = 130. reading saññā for vedanā.

132. = 130. reading saṃkhārā for vedanā.

133. = 130. reading viññāṇaṃ for vedanā.

134. Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—
pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā
ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—
rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Samkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, viñ-
ñāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati—pe—
vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ
ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā
ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, aññam viññāṇaṃ añño saṃkhārā
ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viñ-
ñāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññam viññāṇaṃ añño puggalo ti ?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci viññāṇaṃ upalabbhati saccikatthaparamatthena, saṃkhārā ca upalabbhanti saccikatthaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe “ Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kṇo ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikatthaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “ Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe ” viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikatthaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kṇo ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikatthaparamatthena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

135. Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikatthaparamatthena, sotāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—, dhammāyatanaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena—pe—sotāyatanaṃ upalabbhati—pe—dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikatthaparamatthena, cakkhāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—manāyatanaṃ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena—pe—;

Cakkhudhātu upalabbhati saccikatthaparamatthena, sotadhātu ca upalabbhati—pe—dhammadhātu ca upalabbhati saccikatthaparamatthena—pe—sotadhātu upalabbhati—pe—dhammadhātu upalabbhati saccikatthaparamatthena, cakkhudhātu ca upalabbhati—pe—mano-viññāṇadhātu ca upalabbhati saccikatthaparamatthena—pe—,

Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena sotindriyaṃ ca upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṃ upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, cakkhundriyaṃ ca upalabbhati—pe—aññindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘annaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyaṃ ca upalabbhati, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

136. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā ti ?

Āmantā.

Vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññam rūpañ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci rūpañ upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, aññam rūpañ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññam rūpañ añño puggalo ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpañ upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, aññam rūpañ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññam rūpañ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññam rūpañ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Rūpañ upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, aññam rūpañ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpañ upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, aññam rūpañ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘Aññam rūpañ añño puggalo ti,’” micchā.

137. Rūpañ upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena—pe—

Vedanā upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpañ ca upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena—pe—

Saññā upalabbhati saccikatṭhaparamatṭhena, saṃkhārā

ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṇ ca upalabbhati—pe—
rūpaṇ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Samkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, viñ-
ñāṇaṇ ca upalabbhati—pe—rūpaṇ ca upalabbhati—pe—
vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Viññāṇaṇ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṇ
ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā
ca upalabbhati—pe—samkhārā ca upalabbhanti sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhāyatanaṇ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
sotāyatanaṇ ca upalabbhati—pe—dhammāyatanaṇ ca
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotāyatanaṇ
upalabbhati—pe—dhammāyatanaṇ upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, cakkhāyatanaṇ ca upalabbhati—pe—
manāyatanaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—
pe—.

Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, sota-
dhātu ca upalabbhati—pe—dhammadhātu ca upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotadhātū upalabbhati—pe—
dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
cakkhudhātu ca upalabbhati—pe—manoviññāṇadhātu ca
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhundriyaṇ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
sotindriyaṇ ca upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṇ ca upa-
labbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṇ upa-
labbhati—pe—aññātāvindriyaṇ upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena, cakkhundriyaṇ ca upalabbhati—pe—
aññindriyaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena
aññaṇ aññātāvindriyaṇ aññaṇ aññindriyaṇ ti ?

Āmantā.

Vuttaṇ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭi-
panno, aññātāvindriyaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṇ aññātāvindriyaṇ añño puggalo ti ?

Na h'evaṇ vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

• O p a m m a - s a m s a n d a n a ṃ .

138. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

139. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpasmim puggalo—pe—aññatra rūpā puggalo—pe—puggalasmim rūpaṃ ti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ rūpan ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ rūpan ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmiṃ rūpan ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ rūpan ti,'" micchā.

140. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmiṃ vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmiṃ saññā—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmiṃ samkhārā—pe—

Viññānaṃ puggalo—pe—viññānasmiṃ puggalo—pe—aññatra viññānā puggalo—pe—puggalasmiṃ viññānan ti?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ viññānan ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ viññānan ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmiṃ viññānan ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ viññānan ti,'" micchā.

141. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ puggalo—pe—cakkhāyatanasmiṃ puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanā puggalo—pe—puggalasmiṃ cakkhāyatanaṃ—pe—

Aññātāvindriyaṃ puggalo — pe — aññātāvindriyaṃ puggalo — pe — aññatra aññātāvindriyā puggalo — pe — puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti," micchā.

142. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ puggalo ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'rūpaṃ puggalo ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Rūpaṃ puggalo ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'rūpaṃ puggalo ti,' " micchā.

143. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Rūpasmiṃ puggalo — pe — aññatra rūpā puggalo — pe — puggalasmiṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ rūpaṃ ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ rūpaṃ ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim rūpan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.” Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

144. Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmim vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmim saññā—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmim samkhārā—pe—

Viññānam puggalo—pe—viññānasmin puggalo—pe—aññatra viññānā puggalo—pe—puggalasmim viññānan ti?

Na h’evam vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hānci puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim viññānan ti.” Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññānan ti,” micchā.

No ce pana vattabbe puggalasmim viññānan ti, no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.” Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññānan ti,” micchā.

145. Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti? Āmantā.

Cakkhāyatanam puggalo—pe—cakkhāyatanasmin puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanā puggalo—pe—puggalasmim cakkhāyatanam—pe—

Aññātāvindriyam puggalo—pe—aññātāvindriyasmin puggalo—pe—aññatra aññātāvindriyā puggalo—pe—puggalasmim aññātāvindriyan ti?

Na h’evam vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hānci puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe “Puggalas-

mim aññātāvindriyan ti. Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmim aññātāvindriyan ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmim aññātāvindriyan ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmim aññātāvindriyan ti,'" micchā.

Catukkanaya—saṃsandanam.

146. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṃkhato puggalo asaṃkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

147. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Vuttam Bhagavatā "Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti"?

Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṃkhato puggalo asaṃkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇāyuttikathā.

148. Puggalo upalabbhati, upalabbhati puggalo ti?

Puggalo upalabbhati, upalabbhati kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici upalabbhati, kehici na upalabbhatiti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

149. Puggalo saccikaṭṭho saccikaṭṭho puggalo ti?

Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saccikaṭṭho, kehici na saccikaṭṭho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

150. Puggalo vijjamāno vijjamāno puggalo ti ?

Puggalo vijjamāno, vijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti ?

Puggalo kehici vijjamāno, kehici na vijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

151. Puggalo saṃvijjamāno saṃvijjamāno puggalo ti ?

Puggalo saṃvijjamāno, saṃvijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saṃvijjamāno, kehici na saṃvijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

152. Puggalo atthi atthi puggalo ti ?

Puggalo atthi, atthi kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici atthi, kehici n'atthi ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

153. Puggalo atthi, atthi na sabbo¹ puggalo ti ?

Āmantā.

Puggalo n'atthi, n'atthi na sabbo puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vacanasodhanam.

154. Rūpadhātuyā rūpi² puggalo ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā³ ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpī puggalo ti ?

Āmantā.

¹ sabbe, S.P.

² rupi, M.

³ satthā, S.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpino sattā ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

155. Rūpadhātuyā rūpī puggalo arūpadhātuyā arūpī puggalo, atthi ca koci ¹ rūpadhātuyā cuto arupadhātum ² upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī puggalo upacchinno ³ arūpī puggalo jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā, arūpadhātuyā arūpino sattā, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātum upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī satto upacchinno arūpī satto jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

156. Kāyo ti vā sarīran ti vā ⁴ sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ ⁵ appiyaṃ karitvā, esese chaṭṭhe same samabhāge ⁶ tājāte ti ?

Āmantā.

Puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti ?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ : hañci kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese

¹ keci, S.

² S. otuyā ; P. otu.

³ ucchinno, S.P.

⁴ vā omit S.

⁵ ayaṃ, P.

⁶ sabhāge, P.

ekatthe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo, tena vata re vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,” no ca vata re vattabbe “Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’” micchā.

157. Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti”?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno,” tena vata re vattabbe “Añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatthe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—

Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Añño kāyo añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe " Kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho ' kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā.— Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

Paññattānuyogo.

158. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Añño puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So ca añño ca sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

N'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati, añño puggalo sandhāvati, so ca añño ca sandhāvati, n'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

159. Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti”? Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sa¹ sattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo

Dukkassantakaro hoti sabbasaññojanakkhayā ti.”

Atth'eva suttanto ti? Āmantā.

Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti.

Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti”? Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Anamataggāyaṃ Bhikkhave saṃsāro, pubbā² koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānaṃ sattānaṃ tanhāsaññojanānaṃ sandhāvataṃ saṃsāraṃ³ ti.” Atth'eva suttanto ti? Āmantā.

Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti.

160. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti? Āmantā.

Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokāṃ parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā devo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so devo ti?

¹ Sa omitted in MSS. but cf. Itivuttaka III. 4. (Windisch).   ² obba, M.   ³ saraṇ, ti S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva manusso so devo ti?

Āmantā.

Manusso hutvā devo hoti, devo hutvā manusso ¹ hoti manussabhūto, añño devo añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvatī sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam ² anañño, ² h'evaṃ maraṇam na hehiti ² pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

161. Sv'eva puggalo sandhāvatī asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā yakkho hoti, peto hoti, nerayiko hoti, tiracchānagato hoti, oṭṭho hoti, goṇo hoti, gadrabbho hoti, sūkaro hoti, mahiso ³ hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so mahiso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva manusso so mahiso ti?

Āmantā.

Manusso hutvā mahiso hoti, mahiso hutvā manusso hoti manussabhūto, añño mahiso añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvatī sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam anañño, h'evaṃ maraṇam na hehiti pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

162. Sv'eva puggalo sandhāvatī asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

¹ K. omits manusso.

² paralokā, P.; añño, P.S.; hehīti, M., hotīti, P.S.; in next section P. has paralokam, anañño, hehīti.

³ mahimso, M.

Āmantā.

Atthi koci Khattiyo hutvā Brāhmaṇo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Brāhmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Khattiyo hutvā Vesso hoti, Suddo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Suddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Brāhmaṇo hutvā Vesso hoti Suddo hoti
Khattiyo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Brāhmaṇo so Khattiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Vesso hutvā Suddo hoti Khattiyo hoti
Brāhmaṇo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Vesso so Brāhmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Suddo hutvā Khattiyo hoti Brāhmaṇo hoti
Vesso hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Suddo so Vesso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

163. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam
parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti, pādacchinno
pādacchinno va hoti, hatthapādacchinno hatthapādac-
chinno va hoti, kaṇṇacchinno nāsacchinno kaṇṇanāsac-
chinno, aṅglicchinno aḷacchinno kaṇḍaracchinno, kuṇi-
hatthako phaṇahatthako kuṭṭhiyo gandhiyo kilāsiyo
sosiyo apamāriyo oṭṭho goṇo gadrabho sūkaro mahiso
mahiso va hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

164. Na vattabbam "Sv'eva puggalo sandhāvati asmā
lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti"?

Āmantā.

Nanu sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti ?

Āmantā.

Hañci sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hoti, tena vata re vattabbe “ Sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti.”

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti katvā tena ca kāraṇena sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi manusso hotīti ?¹

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

165. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti mahiso va hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

166. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sarūpo sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sarūpo sandhāvātīti ?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Savedano—pe—sasañño—pe—sasamkhāro—pe—saviññāno sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saviññāno sandhāvātīti ?

---

¹ M. has katvā after hotīti.

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

167. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā—pe—imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Arūpo sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpo sandhāvātīti?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avedano—pe—asañño—pe—asamkhāro—pe—aviññāṇo sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aviññāṇo sandhāvātīti?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

168. Sv'eva puggalo sandhāvati asinā lokā—pe—imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sandhāvātīti?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Viññāṇaṃ sandhāvātīti? Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

169. Sv'eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokan ti? Āmantā.

Rūpaṃ na sandhāvātīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ na sandhāvātīti? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ na sandhāvatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ na sandhāvatīti? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

170. Khandhesu bhijjamānesu ¹ so ce bhijjati puggalo
Ucchedā bhavati ² diṭṭhi yā Buddhena vivajjitā.
Khandhesu bhijjamānesu no ce bhijjati puggalo
Puggalo sassato hoti nibbānena samasamo ³ ti.

171. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

172. Vedanaṃ upādāya—pe—saññaṃ upādāya—pe—saṃkhāre upādāya—pe—viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Viññāṇaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

173. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Nilam rūpaṃ upādāya nilakassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pitam rūpaṃ upādāya,
 Lohitam rūpaṃ upādāya,
 Odātaṃ rūpaṃ upādāya,
 Sanidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Anidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Sappaṭighaṃ rūpaṃ upādāya,
 Appaṭighaṃ rūpaṃ upādāya appaṭighassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

174. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Āmantā.

Kusalā vedanā saphalā savipākā iṭṭhaphalā kantaphalā
 manuññaphalā asecanakaphalā¹ sukhudrayā² sukhavipākā
 ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kanta-
 phalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavi-
 pāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

175. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Āmantā.

Akusalā vedanā saphalā savipākā aniṭṭhaphalā akanta-

¹ asecanaphalā, P.S.

² sukhindriyā, P.S. S₂ always.

phalā amanuññaphalā secanakaphalā dukkhudrayā dukkhavipākā ti?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko anittaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

176. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattiti?

Āmantā.

Abyākatam vedanam upādāya abyākatassa puggalassa paññattiti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākatam vedanam upādāya abyākatassa puggalassa paññattiti?

Āmantā.

Abyākatā vedanā aniccā saṃkhatā paṭīcasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammanirodhadhammā vipariṇāmadhammā ti?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco saṃkhato—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

177. Saññaṃ upādāya, saṃkhāre upādāya, viññāṇam upādāya puggalassa paññattiti?

Āmantā.

Kusalam viññāṇam upādāya kusalassa puggalassa paññattiti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kusalam viññāṇam saphalam savipākam itthaphalam, kantaphalam manuññaphalam asecanakaphalam sukhudrayam sukhavipākan ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko itthaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

178. Viññāṇam upādāya puggalassa paññattiti?

Āmantā.

Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattiti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattiti ?

Āmantā.

Akusalaṃ viññāṇaṃ saphalaṃ savipākaṃ anittaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhudrayaṃ dukkhavipākaṃ ti ?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko anittaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipako ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

179. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattiti ?

Āmantā.

Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattiti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattiti ?

Āmantā.

Abyākataṃ viññāṇaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco saṃkhato—pe—vipariṇāmadhammo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

180. Cakkhum upādāya cakkhumā puggalo ti vattabbo ti ?

Āmantā.

Cakkhumhi niruddhe cakkhumā puggalo niruddho ti vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaṃ upādāya

ghānaṃ upādāya

jivhaṃ upādāya

kāyaṃ upādāya
 manañ upādāya manavā puggalo ti vattabbo ti?
 Āmantā.

Manamhi niruddhe manavā puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

181. Micchādiṭṭhiṃ upādāya micchādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchādiṭṭhiyā niruddhāya micchādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchāsankappaṃ upādāya,

Micchāvācaṃ upādāya,

Micchākammantaṃ upādāya,

Micchā-ājivaṃ upādāya,

Micchāvāyāmaṃ upādāya,

Micchāsatiṃ upādāya,

Micchāsamaḍhiṃ upādāya micchāsamaḍhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchāsamaḍhimhi niruddhe micchāsamaḍhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

182. Sammādiṭṭhiṃ upādāya sammādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhiyā niruddhāya sammādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsankappaṃ upādāya,

Sammāvācaṃ upādāya,

Sammākammantaṃ upādāya,

Sammā-ājivaṃ upādāya,

Sammāvāyāmaṃ upādāya,

Sammāsatiṃ upādāya,

Sammāsamaḍhiṃ upādāya sammāsamaḍhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammāsamādhimhi niruddhe sammāsamādhiyo puggalo
niruddho ti vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

183. Rūpaṃ upādāya vedanaṃ upādāya puggalassa
paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ khandānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ
paññattīti ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Rūpaṃ upādāya,

vedanaṃ upādāya,

saññāṃ upādāya,

samkhare upādāya,

viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Pañcannaṃ khandānaṃ upādāya pañcannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

184. Cakkhāyatanāṃ upādāya, sotāyatanāṃ upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ āyatanānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanāṃ upādāya, sotāyatanāṃ upādāya—pe—
dhammāyatanāṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvādasannaṃ āyatanānaṃ upādāya dvādasannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

185. Cakkhudhātūṃ upādāya sotadhātūṃ upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ dhātūnaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhudhātūṃ upādāya sotadhātūṃ upādāya—pe—
dhammadhātūṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Atthārasannaṃ dhātūnaṃ upādāya atthārasannaṃ
puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

186. Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ indriyānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya—pe—
aññātāvindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Bāvisatīnaṃ indriyānaṃ upādāya bāvisatīnaṃ pugga-
lānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

187. Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa
paññattīti ?

Āmantā.

Catuvokārabhavaṃ upādāya catunnaṃ puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa pañ-
ñattīti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhavaṃ upādāya pañcannaṃ puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

188. Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Catuvokārabhave cattāro va puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhave pañc'eva puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

189. Yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti, rukkho pi anicco chāyā pi aniccā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti rūpaṃ aniccamaṃ puggalo pi anicco ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti añño rukkho aññā chāyā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, aññamaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

190. Yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, evaṃ eva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, añño gāmo añño gāmiko, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññamaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

191. Yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, añño raṭṭho añño rājā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññamaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

192. Yathā na nigalo negaliko, yassa nigalo so negaliko, evameva na rūpaṃ rūpavā, yassa rūpaṃ so rūpavā ti, yathā na nigalo negaliko yassa nigalo so negaliko, añño nigalo añño negaliko, evaṃ evaṃ na rūpaṃ rūpavā yassa rūpaṃ so rūpavā, aññamaṃ rūpaṃ añño rūpavā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

193. Citte citte puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Citte citte puggalo jāyati jīyyati ¹ miyyati ² cavati uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

194. Dutīye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā ti”?

¹ jīy°, P.

² P. and S. omit.

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbam “Kumārako ti vā kumārikā ti vā ti” ? Vattabbam.

Ājānāhi niggaham: hañci dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbam “Kumārako ti vā kumārikā ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

195. Dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā ti” ?

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbam “Itthīti vā puriso ti vā, gahaṭṭho ti vā pabbajito ti vā, devo ti vā manusso ti vā ti” ? Vattabbam.

Ājānāhi niggaham: hañci dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam devo ti vā manusso ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbam “Devo ti vā manusso ti vā ti,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam devo ti vā manusso ti vā ti,’” micchā.

196. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti” ?

Āmantā.

Nanu yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passatīti?

Āmantā.

Hañci yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passati, tena vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Na vattabbam "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti"?

Āmantā.

Nanu yo suṇāti, yo ghāyati, yo sāyati, yo phusati,¹ yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti, tena vata re vattabbe, "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

197. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passatīti?

Āmantā.

Hañci yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passati, no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na suṇāti yo na ghāyati yo na sāyati yo na phusati yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti so na vijānāti, taṃ na vijānāti, tena na vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti, so na vijānāti taṃ na vijānāti tena na vijānāti, no ca vata

re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

198. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti”? Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Passām’ aham Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne pañite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.

199. Vuttam Bhagavatā “Passām’ aham Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne pañite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti” katvā, ten’eva kāraṇena puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, rūpaṃ passati, rūpaṃ puggalo, rūpaṃ cavati, rūpaṃ uppajjati, rūpaṃ yathākammūpagan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, puggalaṃ passati, puggalo rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusumim¹ paṭihanānti cakkhussa āpātham² āgacchatīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, ubho passati, ubho rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu, ubho nīlā, ubho pītakā, ubho lohitaṃ, ubho odātā, ubho cakkhuviññeyyā,

¹ cakkhumhi, S.S₂.

² ābādham, S. ; āpātham, M.

ubho cakkhusmim paṭihaññanti, ubho cakkhussa āpātham
āgacchanti, ubho cavanti, ubho uppajjanti, ubho yathā-
kammūpagā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Upādāpaññattānuyoyo.

200.¹ Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti ?
Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

201. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyā-
ṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhasa antakiriyā n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparimibbānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti, puggalassa kattā kāretā upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti, nibbānassa kattā kāretā upa-
labbhatīti ?

¹ P. and S. omit sec. 200.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāpathaviyā kattā kāretā
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāsamuddo upalabbhatīti, mahāsamuddassa kattā
kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, Sinerussa pabbata-
rañño kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Āpo upalabbhatīti, āpassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tejo upalabbhatīti, tejassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Vāyo upalabbhatīti vāyassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhanti, tiṇakaṭṭhavanap-
patīnaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Aññā kalyāṇapāpakāni kammāni añño kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

202. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti?

Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī¹ upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

203. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko—pe—vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ—pe—vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti,

tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappa-
tiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatinam paṭisaṃvedī
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ—pe—vipākapaṭisaṃ-
vedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko, añño
kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

204. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti ?

Āmantā.

Dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

205. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa
paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti; dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tinakatthavanappatiyo upalabbhatīti, tinakatthavanappatīṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dubbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ dibbaṃ sukhaṃ añño dubbassa sukhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

206. Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

207. Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Mānusakam sukham upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavi upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiṇam paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evam vattabbe—pe—

Mānusakam sukham upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ mānusakam sukham añño mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

208. Āpāyikam dukkham upalabbhatīti?

Āmantā.

Āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

209. Āpāyikam dukkham upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evam vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Āpāyikam dukkham upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti pugglassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Āpāyikam dukkham upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānam upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ āpāyikaṃ dukkhaṃ añño āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

210. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

211. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ nerayikaṃ dukkhaṃ añño nerayikassa dukkhaṃ paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

212. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṇ ca paraṃ kataṇ ca sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Asayaṃ kāraṃ aparāṃ kāraṃ adhiccasamuppannaṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, sayaṃ kataṇ ca paraṃ kataṇ ca sukhadukkhaṃ, asayaṃ kāraṃ aparāṃ kāraṃ adhiccasamuppannaṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

213. Kammaṃ atthīti?

Āmantā.

Kammakārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

214. Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Tassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa kārako atthīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Puggalo atthīti, puggalassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthīti, nibbānassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Mahāpathavi atthīti—pe—mahāsamuddo atthīti—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—tejo atthīti
—pe—vāyo atthīti—tiṇakatṭhavanappatiyo atthīti, tiṇa-
katṭhavanappatīnaṃ kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Aññaṃ kammaṃ añño kammakārako ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

215. Vipāko atthīti ?

Āmantā.

Vipākapaṭisaṃvedī atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

216. Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādaparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Puggalo atthīti paggalassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthīti nibbānassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Mahāpathavi atthīti—pe—mahāsamaddo atthīti—pe—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—pe—tejo
atthīti—pe—vāyo atthīti—pe—tiṇakaṭṭhavanappatiyo
atthīti, tiṇakaṭṭhavanappatināṃ paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Añño vipāko añño vipākapaṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a l y ā ṇ a v a g g o p a ṭ h a m o .

217. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu atthi koci iddhivikubbatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci iddhivikubbati, tena vata re vattabbe
“Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbam "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?"

Āmantā.

Nanu atthi koci dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—paracittam jānāti, pubbenivāsam anussarati, dibbena cakkhunā rūpam passati, āsavānam khayam saccikarotīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci āsavānam khayam saccikaroti, tena vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

218. Atthi koci iddhivikubbatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Yo iddhivikubbatīti sv'eva puggalo, yo iddhiṃ¹ na vikubbatīti na so puggalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Yo dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—yo paracittam jānāti, yo pubbenivāsam anussarati, yo dibbena cakkhunā rūpam passati, yo āsavānam khayam saccikaroti sv'eva puggalo, yo āsavānam khayam na saccikaroti na so puggalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

A b h i ṇ ñ ā n u y o g o.

219. Na vattabbam "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?"

Āmantā.

Nanu mātā atthīti?

Āmantā.

Hañci mātā atthi, tena vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Na vattabbam "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?"

Āmantā.

¹ iddhi, P.S.₂.

Nanu pitā atthi—pe—bhātā atthi, bhaginī atthi, Khattiyo atthi, Brāhmaṇo atthi, Vesso atthi, Suddo atthi, gahaṭṭho atthi, pabbajito atthi, devo atthi, manusso atthīti?

Āmantā.

Hañci manusso atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

220. Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci na mātā hutvā mātā hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na pitā hutvā—pe—na bhātā hutvā—na bhaginī hutvā, na Khattiyo hutvā, na Brāhmaṇo hutvā, na Vesso hutvā, na Suddo hutvā, na gahaṭṭho hutvā, na pabbajito hutvā, na devo hutvā, na manusso hutvā manusso hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci mātā hutvā na mātā hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

Atthi koci pitā hutvā, bhātā hutvā, bhaginī hutvā, Khattiyo hutvā, Brāhmaṇo hutvā, Vesso hutvā, Suddo hutvā, gahaṭṭho hutvā, pabbajito hutvā, devo hutvā, manusso hutvā na manusso hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

221. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu sotāpanno atthīti?

Āmantā.

Hañci sotāpanno atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī atthi, anāgāmī atthi, Arahā atthi, ubhatobhāgavimutto atthi, paññāvimutto atthi, kāyasakkhī atthi, diṭṭhippatto atthi, saddhāvimutto atthi, dhammānusārī atthi, saddhānusārī atthīti?

Āmantā.

Hañci saddhānusārī atthi tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

222. Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci na sotāpanno hutvā sotāpanno hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na sakadāgāmī hutvā—pe—na anāgāmī hutvā, na Arahā hutvā, na ubhatobhāgavimutto hutvā, na paññāvimutto hutvā, na kāyasakkhī hutvā, na diṭṭhippatto hutvā, na saddhāvimutto hutvā, na dhammānusārī hutvā, na saddhānusārī hutvā saddhānusārī hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci sotāpanno hutvā na sotāpanno hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sakadāgāmi hutvā anāgāmi hutvā na anāgāmi hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

223. Na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti ” ?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti ?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthi, tena vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti.”

224. Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā Buddhapātu-bhāvā pātubhavantīti ?

Āmantā.

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Āmantā.

Buddhassa Bhagavato parinibbute ucchinno puggalo, n'atthi puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

225. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Puggalo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Dve'mā Bhikkave dhātuyo, katamā dve? Samkhata ca dhātu asamkhata ca dhātu. Imā kho Bhikkave dve dhātuyo ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth' aññā tatiyā koṭīti."

226. Puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ samkhataṃ aññaṃ asamkhataṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Khandhā samkhata nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññe khandhā aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ samkhataṃ nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Vedanā saññā samkhārā viññānaṃ samkhataṃ nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ viññānaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

227. Puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati ṭhitassa aññathattaṃ¹ paññāyatīti?

Āmantā.

Puggalo samkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave saṃkhatassa saṃkhatalakkhaṇāni; saṃkhatānaṃ Bhikkave dhammānaṃ uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo saṃkhato ti.

Puggalassa na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Puggalo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave asaṃkhata tassa asaṃkhatalakkhaṇāni, asaṃkhatānaṃ Bhikkave dhammānaṃ na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo asaṃkhato ti.

228. Parinibbuto puggalo atthatthamhi natthatthamhīti? Atthatthamhīti.

Parinibbuto puggalo sassato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Natthatthamhīti parinibbuto puggalo ucchinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo kiṃ nissāya tiṭṭhatīti? Bhavaṃ nissāya tiṭṭhatīti.

Bhavo anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

229. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

230. Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti katvā, tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti sv'eva puggalo, yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti na pajānāti na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yo dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti sv'eva puggalo, yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti na pajānāti, na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Aññā sukhā vedanā, añño sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññā dukkhā vedanā—pe—aññā adukkhamasukhā vedanā, añño adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

231. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci kāye kāyānupassī viharati, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci dhammesu dhammānupassī viharati, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti.”

232. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Yo kāye kāyānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na kāye kāyānupassī viharati na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yo vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na dhammesu dhammānupassī viharati na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

233. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Añño kāyo añño kāye kāyānupassī viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññā vedanā aññaṃ cittaṃ aññe dhammā añño¹ dhammesu dhammānupassī viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

234. Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Suññato lokam avekkhassu

Mogharāja sadā² sato

Attānuddiṭṭhiṃ ūhacca³

Evam maccutaro siyā.

Evam lokam avekkhantaṃ

Maccurājā na passatīti.” Atth' eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

235. Puggalo avekkhatīti?

Āmantā.

Saha rūpena avekkhati vinā rūpena avekkhatīti? Saha rūpena avekkhatīti.

Tam jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vinā rūpena avekkhatīti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo avekkhatīti?

Āmantā.

Abbhantaragato avekkhati bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti? Abbhantaragato avekkhatīti.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ aññesu, P.S.

² saddhā, S₂.P.

³ uhacca, M.; ahicca, S.; ohacca, K.

236. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādi?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

237. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādi?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“Ekapuggalo Bhikkhave loke uppajjamāno uppajjati bahunanahitāya bahunanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.”

Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

238. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi—pe—anaññathavādi?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sabbe dhammā anattā ti”; atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.”

239. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī—pe—anaññathavādīti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Dukkhaṃ eva uppajjamānaṃ uppajjati, dukkhaṃ eva nirujjhamānaṃ nirujjhatīti na kaṅkhati na vicikicchati, aparappaccayaññaṃ ‘ev’assa ettha hoti, ettāvatā kho Kaccāna sammādiṭṭhi hotīti;” atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

240. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu Vajirā Bhikkhunī Māraṃ pāpimantaṃ etad avoca—

“Kin nu satto ti ¹ paccesi
Māra diṭṭhigataṃ nu te
suddhasaṃkhārappuñño ² yaṃ ³
nayidha sattūpalabbhati.⁴
Yathā pi aṅgasambhārā ⁵
hoti saddo ⁶ ratho ⁷ iti,
evaṃ khandhesu santesu
hoti satto ti sammuti.
Dukkhaṃ eva hi sambhoti
dukkhaṃ tiṭṭhati veti ca
nāññatra ⁸ dukkhā sambhoti
nāññaṃ ⁹ dukkhā nirujjhatīti.”

Atth’eva suttanto ti ? Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

241. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu ayasmā Ānando Bhagavantam etad avoca—

¹ Kan na sapposi, S. ; kan nu, P.

² puñño, S.

³ saṃ, P.S.S₂.

⁴ satthupalabbhati, M. ; tattha, P.S₂.

⁵ bhāro, S.

⁶ satto, P.S.S₂.

⁷ rato, S₂.

⁸ aññatra, S.

⁹ añño, S. ; na aññā, P. : na aññaṃ, S₂.

“ Suñño loko suñño loko ti bhante vuccati. Kittāvatā nu kho bhante suñño loko ti vuccatīti? ” “ Yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccati. Kiñ c' Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā? Cakkhu kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, rūpā suññā—pe—cakkhuviññāpaṃ suññaṃ, cakkhusamphasso suñño yaṃ p' idaṃ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā, sotāṃ suññaṃ—pe—saddā suññā, ghāṇaṃ suññaṃ, gandhā suññā, jivhā suññā, rasā suññā, kāyo suñño, phoṭṭhabbā suññā, mano suñño, dhammā suññā, manoviññāpaṃ suññaṃ, manosamphasso suñño, yaṃ p' idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā; yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccatīti.” Atth' eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

242. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“ Attani vā Bhikkave sati attaniyaṃ me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attaniye vā Bhikkave sati attā me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attani ca Bhikkave attaniye ca saccato thetato anupalabbhiyamāne yaṃ p' idaṃ diṭṭhihānaṃ so loko so attā so pecca bhavissāmi, nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassati samaṃ tath' eva ṭhassāmīti. Nanvāyaṃ Bhikkave kevalo paripūro bāladhammo ti.” “ Kiñci no siyā bhante kevalo hi bhante paripūro bāladhammo ti.” Atth' eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

243. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī
avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Tayo’ me Seniya satthāro santo
samvijjamānā lokasmin. Katame tayo? Idha Seniya
ekacco satthā diṭṭh’ eva dhamme attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti; idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭh’ eva hi
kho dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, no ca
kho abhisamparāyaṃ attānaṃ saccato thetato paññāpeti;
idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭhe c’eva dhamme attā-
naṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca
attānaṃ saccato thetato na paññāpeti. Tatra Seniya
yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva dhamme attānaṃ saccato the-
tato paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā sassatavādo. Tatra
Seniya yvāyaṃ diṭṭh’ eva hi kho dhamme attānaṃ saccato
thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṃ attānaṃ
saccato thetato paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā
ucchedavādo. Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva
dhamme attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisam-
parāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, ayaṃ
vuccati Seniya satthā sammāsambuddho. Ime kho Seniya
tayo satthāro santo samvijjamānā lokasmin ti.” Atth’ eva
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭ-
ṭhaparamatṭhenāti.”

244. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tatha-
vādī avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sappikumbho ti”?

Āmantā.

Atthi koci sappissa kumbhaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

245. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavadīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Telakumbho, madhukumbho, phāṇitakumbho, khīrakumbho, udakakumbho, pāniyathālakaṃ, pāniyakosakaṃ, pāniyasarāvakaṃ, niccabhattaṃ, dhuva-yāgūti”?

Āmantā.

Atthi koci yāgu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Saṃkhittaṃ.

Aṭṭhakaniggahapeyyāla.¹ Sandhāvanīyā upādāya, cit-tena pañcamāṃ kalyāṇaṃ, iddhi. Suttāhārena aṭṭhamāṃ.

P u g g a l a k a t h ā.

I. 2.

1. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Sabbattha Arahato parihānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Parihāyati Arahā arahattā ti?

¹ peyyālā, M.K.; tā, M.

Āmantā.

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Sabbadā Arahato parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Āmantā.

Sabbesañ ũeva Arahantānaṃ parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno catūhi phalehi parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittāṃ kārento satahasse parihīne¹ seṭṭhittā parihīno hotīti ?

Āmantā.

Sabbasāpateyyā parihīno hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Catūhi satasahasseehi seṭṭhī seṭṭhittāṃ kārento satahasse parihīne bhabbo² sabbasāpateyyā³ parihāyitun ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno bhabbo catūhi phalehi parihāyitun ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

¹ P.S.S₂. omit the next 5 lines.

² anibho, S. ; catabbo, P.S₂.

³ pateyo, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphālā ti?

Āmantā.

Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti? ¹

Anāgāmiphale ti.

Anāgāmī anāgāmiphālā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti?

Sakadāgāmiphale ti.

Sakadāgāmī sakadāgāmiphale parihāyamāno kattha saṇṭhātīti?

Sotāpattiphale ti.

Sotāpanno sotāpattiphale parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājanahi niggaham : hañci Arahā arahattā parihāyamāno anāgāmiphale saṇṭhāti, anāgāmī anāgāmiphālā parihāyamāno sakadāgāmiphale saṇṭhāti, sakadāgāmī sakadāgāmiphālā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhāti, tena vata re vattabbe “Sotāpanno sotāpattiphālā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhātīti.”

Arahā arahattā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhāti ti?

Āmantā.

Sotāpattiphالassa anantarā arahattañ ñeva saccikaroti ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpattiphālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ saṇṭhahatīti, P.S.₂.

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sotāpanuassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti."

9. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sakadāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti."

10. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā anāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti."

11. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmiṣṣa vā sotāpannassa vā ti?

Anāgāmiṣṣa.

Hañci anāgāmiṣṣa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti."

12. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgamiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

13. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vā ti?

Sakadāgāmissa.

Hañci sakadāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

14. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā maggabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

15. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā satipaṭṭhānabhāvanā, samānappadhānabhāvanā, iddhipāḍabhāvanā, indriyabhāvanā, balabhāvanā, bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

16. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sakadāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

17. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā anāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti.”

18. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sotāpannassa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

19. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihā-

yati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

20. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā sakadāgāmiṣṣa vā sotāpaṇṇassa vā ti?

Sakadāgāmiṣṣa.

Hañci sakadāgāmiṣṣa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā pari-hāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

21. Arahataṁ dukkhaṁ diṭṭhaṁ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpaṇṇena dukkhaṁ diṭṭhaṁ parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahataṁ samudayo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpaṇṇena samudayo diṭṭho parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahataṁ nirodho diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpaṇṇena nirodho diṭṭho parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahataṁ maggo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpaṇṇena maggo diṭṭho parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahataṁ cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpaṇṇena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

22. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

23. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

24. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpānna dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpānno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpānna cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpānno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

25. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpānnena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpāno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpānnena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpāno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Sotāpānnena dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati sotāpāno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahataṃ dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpānnena samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpāno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahataṃ cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

30. Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

31. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparā-māso pahīno—pe—apāyagamanīyo¹ rāgo pahīno—pe—apāyagamanīyo doso pahīno—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—māno pahīno—pe—diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ, anottappam pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato anottappam pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno—pe—apāyagamanīyo rāgo pahīno—pe—apāyagamanīyo doso pahīno—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgamiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno—pe—oḷārīko kāmarāgo pahīno, oḷārīko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgamiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ pariḥāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiṇissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—olāriko byāpādo pahīno pariḥāyati sakadāgāmi sakadāgāmiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato rāgo pahīno pariḥāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmiṇissa sakkāyaditṭhi pahīnā pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno pariḥāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmiṇissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmaṇṇaso pahīno, aṇusahagato kāmarāgo pahīno, aṇusahagato byāpādo pahīno pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ pariḥāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmiṇissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmiṇissa sakkāyaditṭhi pahīnā pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā pariḥāyati sotāpanno sotāpattiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmiṇissa sakkāyaditṭhi pahīnā pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamaṇiyo moho pahīno pariḥāyati sotāpanno sotāpattiṭṭhalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmiṇissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno pariḥāyati anāgāmi anāgāmiṭṭhalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—apāyagama-
niyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?
Na h'evaṃ vattabbe.

37. Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati anā-
gāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī
anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparā-
māso pahīno—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno—pe—oḷāriko
byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byā-
pādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byā-
pādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

38. Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati
sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamaniyo
moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko kāma-
rāgo pahīno oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

39. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

40. Sakadāgāmiṃ sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sakadāgāmiṃ sakadāgāniphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmiṃ vicikicchā pahīnā—pe—olāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmiṃ sakadāgāniphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

41. Anāgāmiṃ sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati anāgāmiṃ anāgāniphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Anāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalaṃ ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

42. Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

43. Sakadāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sakadāgāmiṣṣa vicikicchā pahīnā—pe—olāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

44. Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalaṃ ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—olāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo

moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmiṣṣa sakadāgāmiṣṣaphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

45. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnaṃ nālo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnaṃ nālo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, ditṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ uddhaccaṃ pahīnaṃ, alirikaṃ pahīnaṃ, anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnaṃ nālo tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnaṃ nālo tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

46. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

47. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītanoho katakaraṇiyo ohitabhāro anuppattasadattho¹ parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho² abbuḷhesiko³ niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ, sacchikā-tappaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikā-tappaṃ sacchikatan, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

48. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyati, asamaya-vimutto Arahā arahattā na parihāyatīti.

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ osadattho, M.

² okkho, P.S.

³ abyūḷhesiko, P.; abbuḷhesiko, M.S.

49. Samayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

50. Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

51. Samayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītanoho katakaraṇiyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇa-

bhavaśaṇṇojano sammadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariṇṇātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiṇṇeyyaṃ abhiṇṇātaṃ, pariṇṇeyyaṃ pariṇṇātaṃ, pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāviṃ, sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

52. Asamayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

53. Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

54. Asamayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā vītarāgo, vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero¹ parihāyittha Arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero parihāyittha arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sāriputto thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

56. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Uccāvacā hi paṭipadā samaṇena pakāsitā

Na pāraṃ diguṇaṃ² yanti nayidaṃ ekaguṇaṃ mutan ti.”

¹ thero, P.

² pāradiguṇaṃ, P.S₂.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ. "Parihāyati Arahā arahattā ti."

57. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Vitatanho anādāno kiccaṃ yassa na vijjati
Chinnassa chediyaṃ n'atthi oghapāso¹ samūhato ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi chinnassa chediyaṃ ti."

58. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi katassa paticayo² ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi katassa paticayo³ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Tassa sammāvimuttassa santacittassa bhikkhuno
Katassa paticayo³ n'atthi karanīyaṃ na vijjati.
Selo yathā ekaghano⁴ vātena na samīrati
Evaṃ rūpā rasā saddā gandhā phassā ca kevalā
Iṭṭhā dhammā aniṭṭhā ca n'appavedhenti⁵ tādino
Thitaṃ cittaṃ vippamuttaṃ vayaṃ c'⁶ assānupassatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ oghā°, M. ; oghavāso, S.

³ patio, P.S.

⁵ vadenti, P. ; vedenti, S.

² paricayo, P.S.

⁴ oghaṇo, P.

⁶ p'ass, P.S.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi katassa paṭicayo ti.”

59. Na vattabbaṃ “Parihāyati Arahā arahattā ti”?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ ime Bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattanti. Katame pañca? Kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṃgaṇikārāmatā yathā vimuttaṃ cittaṃ na paccavekkhati. Ime kho Bhikkhave pañca dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattantīti.”
Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi parihāyati Arahā arahattā ti.

60. Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato bhassārāmatā atthi Arahato niddārāmatā atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kiṃpariyuṭṭhito pari hāyatīti?

Rāgapariyuṭṭhito parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo patighānusayo mānānusayo ditṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Dosapariyuṭṭhito parihāyatīti—pe—mohapariyuṭṭhito parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti ?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo—pe—avijjānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

62. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahato arahattā parihāyamānassa kiṃ upacayaṃ gacchatīti ?

Rāgo upacayaṃ gacchatīti.

Sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upacayaṃ gacchatīti, silabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Doso upacayaṃ gacchatīti—pe—moho upacayaṃ gacchatīti, sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upacayaṃ gacchatīti, silabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā ācinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā apacinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā upādiyatīti ?¹

¹ udapādayati, P.

Na h'evam vattabbe.

Arahā visinetīti?

Na h'evam vattabbe.

Arahā ussinetīti?¹

Na h'evam vattabbe.

Arahā vidhupetīti?

Na h'evam vattabbe.

Arahā sandhupetīti?

Na h'evam vattabbe.

Nanu Arahā n'ev' ācinati, na apacinati apacinitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'ev' ācinati na apacinati apacinitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihānikathā

I. 3.

1. N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ usineti, P.

Sabbe devā jalā¹ eḷamūgā aviññū hatthasamvācikā na paṭibalā subhāsitaḍḍbhāsitaṇaṃ atthaṃ aññātum, sabbe² devā na Buddhhe pasannā na Dhamme pasannā na Saṃghe pasannā, na Buddhāṃ Bhagavantāṃ payirūpāsanti, na Buddhāṃ Bhagavantāṃ pañhaṃ pucchanti, na Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā, sabbe devā kammāvaraṇena samannāgatā kilesāvaraṇena samannāgatā vipākāvaraṇena samannāgatā assaddhā acchandikā duppañña abhabbā niyāmaṃ okkamituṃ kusalesu dhammesu sammattaṃ, sabbe devā mātughātakā pitughātakā arahantaghātakā ruhiruppādakā³ saṃghabhedakā, sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesu micchācārino musāvādino pisunāvācā pharusāvācā saṃphappalāpino abhijjhāluno⁴ byāpannacittā micchādittikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Nanu atthi devā ajalā aneḷamūgā viññū na hatthasamvācikā paṭibalā subhāsitaḍḍbhāsitaṇaṃ atthaṃ aññātum, atthi⁵ devā Buddhhe pasannā Dhamme pasannā Saṃghe pasannā, Buddhāṃ Bhagavantāṃ payirūpāsanti, Buddhāṃ Bhagavantāṃ pañhaṃ pucchanti, Buddhena Bhagavatā pañhe vissajjite attamanā honti, atthi devā na kammāvaraṇena samannāgatā na kilesāvaraṇena samannāgatā na vipākāvaraṇena samannāgatā saddhā chandikā pañnavanto bhabbā niyāmaṃ okkamituṃ kusalesu dhammesu sammattaṃ, atthi devā na mātughātakā na pitughātakā na arahantaghātakā na ruhiruppādakā na saṃghabhedakā, atthi devā na pāṇātipātino na adinnādāyino na kāmesu micchācārino na musāvādino na pisunāvācā na pharusāvācā na saṃphappalāpino na abhijjhāluno abyāpannacittā sammādittikā ti?

Āmantā.

Hañci atthi devā ajalā aneḷamūgā viññū na hattha-

¹ jalā, P.S.

² P.S.S.₂. omit from sabbe to visajjite attamanā.

³ rūhiruppātakā, S.; ruhituppādakā, M.

⁴ abhijjhālano, P.S.; abhijjhālano, S.₂.

⁵ P.S.S.₂,² do not omit from atthi to attamanā.

samvācikā paṭibālā subhāsita dubbhāsitanāṃ atthaṃ aññā-
tum—pe—abyāpannacittā sammādiṭṭhikā, no vata re
vattabbe “N’atthi devesu brahmacariyavāso ti.”

3. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Atthi tattha pabbajjā muṇḍiyaṃ kāsāvadhāraṇā patta-
dhāraṇā, devesu sammāsambuddhā uppajjanti, pacceka-
sambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Devesu pabbajjā n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Āmantā.

Yo pabbajjati tass’eva¹ brahmacariyavāso, yo na
pabbajjati n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Devesu muṇḍiyaṃ n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ, n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Āmantā.

Yo muṇḍo hoti tass’eva brahmacariyavāso, yo muṇḍo
na hoti n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Devesu kāsāvadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo kāsāvaṃ dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo kāsāvaṃ na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Devesu pattadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo pattam dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo pattam na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Devesu sammāsambuddhā n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Lumbiniyā¹ Bhagavā jāto Bodhiyā mūle abhisambuddho Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Devesu Paccekasambuddhā n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu² Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Devesu sāvakayugaṃ n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Magadhesu sāvakayugaṃ uppannaṃ tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

¹ Lambiniyā, P.S.

² janappadesu, M.

Āmantā.

Sabbadevesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Sabbamanussesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu¹ aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

12. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi,² atthi yattha n'atthīti.

Asaññasattesu devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu³ devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti.

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Saññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ milakkhesu, P.

² P.S. omit atthi.

³ saññasattesu, K. ; asaññasattesu all MSS.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi atthi yattha n'atthīti.

Paccantimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Manussesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti.

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā. "Tīhi Bhikkhave tñānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse adhigāhanti deve ca Tāvatinīse. Katamehi tīhi? Surā satimanto idha brahmacariyavāso ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi devesu brahmacariyavāso ti.

Sāvattthiyaṃ vuttaṃ Bhagavatā "Idha brahmacariyavāso ti"?

Āmantā.

Sāvattthiyañ ñeva brahmacariyavāso, n'atthi aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ phaluppattiti? ¹

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ phaluppatti, no vata re vatabbe "N'atthi devesu brahmacariyavāso ti."

16. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ bhāroharapaṃ kuhiṃ dukkhapariññātaṃ kuhiṃ kilesappahānaṃ kuhiṃ nirodhasacchikiriyā kuhiṃ akuppapaṭivedho ti?

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ akuppapaṭivedho, no vata re vattabbe "N'atthi devesu brahmacariyavāso ti."

Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ phaluppatti tahiṃ bhāroharapaṃ tahiṃ dukkhapariññātaṃ tahiṃ kilesappahānaṃ tahiṃ nirodhasacchikiriyā tahiṃ akuppapaṭivedho; ken' aṭṭhena vadesi "n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?"

Handa hi anāgāmi puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikaroti.

17. Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpanno puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Idha viḥāyaniṭṭhassa¹ puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Āmantā.

Sotāpatti phalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Idha viḥāyaniṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī phalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyanīṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evam vattabbe.

Sakadāgāniphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyanīṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evam vattabbe.

19. Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Arahā uppajjatīti?

Na h'evam vattabbe.

Arahā uppajjatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Na h'evam vattabbe.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Āmantā.

Arahā bhavena bhavaṃ gacchati gatiyā gatiṃ gacchati saṃsārena saṃsāraṃ gacchati uppattiyā uppattiṃ gacchatīti?

Na h'evam vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohitabhāro¹ tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Bhāroharanāya puna maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evam vattabbe.

¹ anohatābhāro, M.; anohatabhāro, S.K.

20. Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariṇṇātadukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha uppajjati?

Āmantā.

Akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhavetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohitabhāro tattha uppajjati, na ca bhāroharanāya puna maggaṃ bhavetīti?

Āmantā.

Anohitabhāro ca tattha parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariṇṇātadukkho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha uppajjati, na ca akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhavetīti?

Āmantā.

Apaṭividdhākuppo ca tattha parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

21. Yathā migo sallena viddho ¹ dūraṃ pi gantvā kālaṃ karoti evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti.

Yathā migo sallena viddho dūraṃ pi gantvā sasallo ² va kālaṃ karoti, evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha sasallo va parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Brahmacariyakathā.

I. 4.

1. Odhisodhiso ³ kilese + jahatīti?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

¹ sallaviddho, P.

³ odhiso, P.

² asallo, S.

⁴ kilesaṃ, P.S.

Sakkāyadit̐him vicikiccham silabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno, ekadesam sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharati, ekadesam sattakkhattuparamo, kolamkolo, ekabījī, Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—, Saṅghe—pe—, ariyakantehi silehi samannāgato, ekadesam ariyakantehi silehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Samudayadassanena kim jahatīti?

Sakkāyadit̐him jahati, vicikiccham silabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi silehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Nirodhadassanena kim jahatīti?

Vicikiccham jahati, silabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahitīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi silehi na samannāgato ti?

Nā h'evam vattabbe—pe—

4. Maggadassanena kim jahatīti?

Silabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe— ekadesam ariyakantehi silehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kim jahatīti?

Olārikam kāmarāgam jahati, olārikam byāpādam tadekaṭṭhe ca kilese ekādesa jahatīti.

Ekadesam sakadāgāmī, ekadesam na sakadāgāmī, ekadesam sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharatīti?

¹ phussitvā, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ jahati, olārikaṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadagāmi ekadesaṃ sakadagāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vuttabbe—pe—

7. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ byāpādaṃ jahati, tad ekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadagāmi ekadesaṃ sakadagāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Maggadassanena kiṃ jahatīti?

Tadekatṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadagāmi ekadesaṃ sakadagāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Anāgāmi phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamasoto akanitṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamasoto akanitṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahati, tadekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Maggadassanena kiṃ jahatīti?

Tadekatṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekatṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahatappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena

phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśaṇṇojano sammadāṇṇā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāvitāṃ, sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbāṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Samudayaḍassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaḍ jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśaṇṇojano sammadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāvitāṃ, sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbāṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Nirodhaḍassanena kiṃ jahatīti?

Mānaṃ jahati, uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaḍ jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-

bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ, sacchikātaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Maggadassanena kiṃ jahatīti ?

Uddhaccaṃ jahati, avijjaṃ tadekatthe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātappaṃ pahīnaṃ, bhāvetappaṃ bhāvitaṃ, sacchikātaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

17. Na vattabbaṃ—"Odhisodhiso kilese jahatīti" ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā.

"Anupubbena medhāvī thokaṃ thokaṃ khaṇe khaṇe

Kammāro rajatass' ¹ eva niddhame malaṃ attano ti."

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—"Odhisodhiso kilese jahatīti."

18. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Sahā v¹assa¹ dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitaṃ ca
Silabbataṃ vā pi yad atthi kiñci,
Catuh' apāyehi ca vippamutto,
Cha cābhiṭṭhānāni abhabbo kātun² ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti.”

19. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Yasmiṃ Bhikkhave samaye
ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ
udapādi 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ
nirodhadhammaṃ ti,' saha dassanuppādā³ Bhikkhave
ariyasāvakassa tiṃ saññojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi
vicikicchā silabbataparāmāso ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti.”

O d h i s o k a t h ā.

I. 5.

1. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?

Āmantā.

Accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisandhiyaṃ
jahati, samūlaṃ jahati, sataṃhaṃ jahati, sānusayaṃ
jahati, ariyena nāpēna jahati, ariyena maggena jahati,

¹ Sahā vasaddassana, M.

² abhabbakātun, M.

³ sahasānupādā, S. ; sahasānupāvā, P.

akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ ti ?

Āmantā.

Accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena nāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Jahati anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisaṇḍhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena nāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisaṇḍhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena nāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vikkhambheti anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena nāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena

ñāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

5. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati, na anavasesaṃ jahati—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Āmantā.

Jahati anāgāmi-phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

6. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Āmantā.

Vikkhambheti anāgāmi-phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti,—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

7. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti?

Āmantā.

Katamena maggenāti?

Rūpāvacarena¹ maggenāti.

Rūpāvacaro maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo asaṇṇojaniyo aganthaniyo anoghaniyo ayoganiyo anīvaraṇiyo aparamatṭho anupādāniyo asaṃkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

8. Nanu rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo saṇṇojaniyo—pe—saṃkilesiyo ti?

Āmantā.

Hañci rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmi—pe—saṃkilesiyo, no vata re vattabbe “Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādan ti.”

¹ ovacare, P.S₂.

9. Jahati anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo anāgāmi maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

10. Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo aniyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati anāgāmisacchikiriya paṭipanno puggalo anāgāmi maggena kāmarāgabyāpādaṃ —pe— so ca maggo aniyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Arahatte saṅghātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ tiṇṇaṃ vedanānaṃ tiṇṇaṃ saññānaṃ tiṇṇaṃ cetanānaṃ tiṇṇaṃ cittānaṃ tiṇṇaṃ saddhā-

nam tiṇṇaṃ viriyānaṃ tiṇṇaṃ satīnaṃ tiṇṇaṃ samādhī-
naṃ tiṇṇaṃ paññānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

12. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisa-
mayā anāgāmi-phale saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmi-maggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Katamena maggenāti?

Anāgāmi-maggenāti.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlab-
bataparāmāsaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlab-
bataparāmāsaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalāṃ
vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalāṃ
vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Anāgāmi-mag-
gena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ
jahatīti."

13. Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ
byāpādaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byā-
pādaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā ' sakadāgāmi-
phalāṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā sākadāgāmi-
phalāṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Anāgā-

mimaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti."

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti ?

Āmantā.

Ye ¹ keci dhammaṃ abhisamenti sabbe te saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhahantīti ? ²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ "Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti" ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ahesuṃ te atītaṃse
Cha Satthāro ³ yasassino, ⁴
Nirāmagandhā ⁵ karuṇā ⁶
Vimuttā ⁷ kāmasaññojanā ti.
Kāmarāgaṃ virājetvā ⁸
Brahmalokūpagā ahu.
Ahesuṃ sāvakaṃ tesu
Anekāni satāni pi,
Nirāmagandhā ⁹ karuṇā ¹⁰
Vimuttā kāmasaññojanā ti.
Kāmarāgaṃ virājetvā ¹¹
Brahmalokūpagā ahūti."

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti.

15. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?

Āmantā.

¹ Ye om. P.S.

² saṇṭhapentīti, P.S.

³ jasakkāro, P.

⁴ yassāsino, S.

⁵ niggamma, P.S.; nigama, S.

⁶ karuṇo, P.S.

⁷ vimuttaṃ, P.S. ⁸ vibhajitvā, P.S.; vibbhajitvā, S.

⁹ P.S.S., have nirāmagandhā here.

¹⁰ karuṇo, P.S.

¹¹ viharitvā, S.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So hi nāma Bhikkhave sunetto satthā¹ evaṃ dīghāyuko samāno evaṃ ciraṭṭhī-tiko aparimutto ahosi jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi "aparimutto dukkhasmā² ti" vadāmi. Taṃ kissa hetu? Catunnaṃ dhammānaṃ ananubodhā appaṭivedhā. Kāma-mesaṃ catunnaṃ? Ariyassa sīlassa ananubodhā appaṭi-vedhā, ariyassa samādhissa, ariyāya paññāya, ariyāya vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā, tayidaṃ Bhikkhave ariyaṃ sīlaṃ anubuddhaṃ paṭividdhaṃ, ariyo samādhi anubuddho paṭividdho, ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā, ariyā vimutti anubuddhā paṭividdhā, ucchinnā bhavataṇhā khīṇā bhavanetti n'atth'idāni punabbhavo ti.

Sīlaṃ samādhi paññā ca

Vimutti ca anuttarā,

Anubuddhā ime dhammā

Gotamena yasassinā.

Iti Buddho abhiññāya

Dhammaṃ akkhāsi bhikkhūnaṃ

Dukkhaṃ antakaro Satthā

Cakkhumā parinibbuto ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Jahati puthujjano kāmarāgabyā-pādan ti."

Jahatikathā.

I. 6.

1. Sabbam atthīti?

Āmantā.

Sabbattha sabbam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti?

Āmantā.

Sabbadā sabbam atthīti?

¹ sattā, P.S.

² dukkhamhā, P.

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbena sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbesu sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Ayogam ti katvā sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Yaṃ pi n'atthi taṃ ¹ p'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbam atthīti yā diṭṭhi sā diṭṭhi micchādiṭṭhīti, yā diṭṭhi ² sā diṭṭhi sammādiṭṭhīti h'evaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅga-
gataṃ ³ abbatthaṅgatan ⁴ ti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅga-
taṃ abbatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe "Atītaṃ
atthīti."

Anāgataṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṇjātaṃ ⁵ anib-

¹ taṃ atthīti, P.S.S₂.

² From yā to end S. has, Yā diṭṭhiti yo ca m'atthi ;
P.S₂., so ca m'atthi.

³ atthagataṃ, P.S.S₂.

⁴ abbatthakatanti, P.S₂.

⁵ asaṇṇātaṃ, S.

battaṃ anabhinibattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibattaṃ anabhinibattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe "Anāgataṃ atthīti."

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ aniruddhaṃ avigataṃ avipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ aniruddhaṃ avigataṃ avipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atthi, atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

3. Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ—pe—abbatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe "Atītaṃ rūpaṃ atthīti."

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ rūpaṃ ajataṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ rūpaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ jātaṃ bhūtaṃ saṅjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atitā vedanā atthi, saññā atthi, saṃkhārā atthi, viññāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti ?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paccuppannaṃ ti vā rūpaṃ ti vā rūpaṃ ti vā paccuppannaṃ ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge ¹ tājāte ti ?

Āmantā.

¹ sabhāge, P. and S.

Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ jahatīti?

Āmantā.

Rūpabhāvaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ ti vā rūpaṃ ti vā rūpaṃ ti vā paccup-
pannaṃ ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese
ekatṭhe same samabhāge tajiāte ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ nirujjhamānaṃ rūpabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Odātaṃ ti vā vatthanaṃ ti vā vatthanaṃ ti vā odātaṃ ti vā
odātaṃ vatthanaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same
samabhāge tajiāte ti?

Āmantā.

Odātaṃ vatthanaṃ rajamānaṃ odātabhāvaṃ jahatīti?

Āmantā.

Vatthabhāvaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Odātaṃ ti vā vatthanaṃ ti vā vatthanaṃ ti vā odātaṃ ti vā
odātaṃ vatthanaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same
samabhāge tajiāte ti?

Āmantā.

Odātaṃ vatthanaṃ rajamānaṃ vatthabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Odātabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ dhuvāṃ sassataṃ avipariṇāmadham-
maṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no
vata re vattabbe “Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti.”

8. Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ
niccaṃ dhuvam sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti; rūpaṃ niccaṃ dhuvam
sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, rūpaṃ aniccaṃ adhu-
vam asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ anic-
caṃ adhuvam asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?
Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

10. Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ niccaṃ dhuvam sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Nanu atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
hamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhammaṃ, no vata ré vattabbe "Atītaṃ atthi, atītaṃ
atītabhāvaṃ na jahatīti."

12. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na
jahatīti, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāma-
dhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, atītaṃ
niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti atītaṃ
aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadham-
man ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgatabhā-
vaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ pac-
cuppānabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgata-
bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhamman, no vata re vattabbe “Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti.”

16. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītā vedanā atthi, atītā saññā atthi, atītā saṃkhārā atthi, atītaṃ viññānaṃ atthi, atītaṃ viññānaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti.”

20. Nibbānaṃ atthi nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ viññāṇa-

bhāvaṃ na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvāṃ
sassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ
na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassataṃ
vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassataṃ vipariṇāmadham-
maṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atītaṃ nv'atthīti? ¹

Āmantā.

Hañci atītaṃ nv'atthi,² atītaṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvātītaṃ,³ atthi atītaṃ ti micchā.

Anāgataṃ nv'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ nv'atthi, anāgataṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvānāgataṃ,⁴ atthi anāgataṃ ti micchā.

22. Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tañ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

¹ n'atthīti, P.S.

² n'atthi, P.

³ natthitaṃ, P.

⁴ nanāgataṃ, P.

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evam vattabbe.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evam vattabbe.

Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hoti, paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Na h'evam vattabbe.

Taṃ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

23. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā¹ atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītaṃ sotam atthi saddā² atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena sotena atītaṃ saddaṃ suṇotīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītaṃ ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena ghānena atītaṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti?

¹ rūpaṃ, P.

² saddo, P.

Āmantā.

Atitāya jivhāya atītaṃ rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena kāyena atītaṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthuaṃ atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

24. Anāgatam cakkhuaṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena cakkhunā anāgatam rūpaṃ passatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam sotaṃ atthi saddā atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena sotena anāgatam saddaṃ suṇotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena ghānena anāgatam gandhaṃ ghāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatāya jivhāya anāgatam rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena kāyena anāgataṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthunā atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

25. Paccuppannaṃ cakkhunā atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atītaṃ cakkhunā atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotāṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthunā atthi manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthunā atthi manasikāro atthi, atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Paccuppannaṃ cakkhunā atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ cakkhunā atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotāṃ atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthunā atthi manasikāro atthi, paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthunā atthi manasikāro atthi, anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Anāgataṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Atītaṃ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

30. Anāgataṃ nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

31. Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ
karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ
parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti
samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ
bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

32. Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ
karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ
parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhavetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ pari jānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato atīto rāgo atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena rāgena sarāgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthīti ?

Āmantā.

Arahā tena dosena sadoso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahatā atīto moho atthīti?

Āmantā.

Arahā tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto māno atthīti?

Āmantā.

Arahā tena mānena samāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā diṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Arahā tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā vicikicchā atthīti?

Āmantā.

Arahā tāya vicikicchāya savicchikicchā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ thīnaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena thīnena sathīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ uddhaccaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena uddhaccena sa-uddhaccako¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ ahirikaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena ahirikena sa-ahiriko ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena anottappena sa-anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmiṣṣa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

---

¹ S. has Arahato tena uddhaccena uddhaccaṃ hoti.

Āmantā.

Anāgāmi tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbataparā-māso atthi, atīto aṇusahagato kāmarāgo atthi, atīto aṇusahagato byāpādo atthīti?

Āmantā.

Anāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

37. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmi tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbataparā-māso atthi, atīto oḷāriko kāmarāgo atthi, atīto oḷāriko byāpādo atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

38. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbataparā-māso atthi atīto apāyagamanīyo rāgo atthi, atīto apāyagamanīyo doso atthi, atīto apāyagamanīyo moho atthīti?

Āmantā.

Sotāpanno teṇa mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

39. Puthujjanassa atīto rāgo atthi, puthujjano tena rāgena sarāgo ti?

Āmantā.

Arahato atīto rāgo atthi Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ atthi, puthujjano tena anottappena anottāpī ti?

Āmantā.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthi, Arahā tena anottappena anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

40. Puthujjanassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, puthujjano tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Anāgāmissa atītā sakkāyaditṭhi atthi, anāgāmī tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusa-
bhagato byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byā-
pannacitto ti?

Āmantā.

Anāgāmissa atīto aṇusabhagato byāpādo atthi, anāgāmī
tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

41. Puthujjanassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, puthujjano
tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atītā sakkāyaditṭhi atthi, sakadāgāmī
tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko
byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacitto
ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atīto oḷāriko byāpādo atthi, sakadāgāmī
tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

42. Puthujjanassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, puthujjano
tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, sotāpanno tāya
ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāya-
gamanīyo moho atthi, puthujjano tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, sotā-
panno tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

43. Arahato atīto rāgo atthi, na ca Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto rāgo atthi, na ca puthujjano tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca Arahā tena anottappena anottāpī ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca puthujjano tena anottappena anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

44. Anāgāmiṃsa atītā sakkāyaditṭhi atthi, na ca anāgāmi tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, na ca puthujjano tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiṃsa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca anāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

45. Sakadāgāmiṃsa atītā sakkāyaditṭhi atthi, na ca sakadāgāmi tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyaditṭhi atthi, na ca puthujjano tāya ditṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiṃsa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca sakadāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

46. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāyagamaniyo moho atthi, na ca sotāpanno tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto apāyagamaniyo moho atthi, na ca puthujjano tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

47. Atītā hatthā atthīti?

Āmantā.

Atītesu hatthesu sati ādānanikkhepanaṃ ¹ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pādā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pabbā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pabbesu sati samīṇjaṇapasāraṇaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto kucchi atthīti?

Āmantā.

Atītasmiṃ kucchismiṃ sati jighacchāpipāsā paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

48. Atīto kāyo atthīti?

Āmantā.

Atīto kāyo paggahaniggahūpaḥ ² chedanabhedanūpaḥ kākehi gijjhehi kulalehi sādāraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ ādānaṃ P. and S. ; nikkhamanaṃ (P. only).

² pagganha°, P.

Atīte kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā atīto kāyo anubandhanena¹ bandhituṃ rajju-bandhanena bandhituṃ saṃkhalikabandhanena bandhituṃ gāṃabandhanena bandhituṃ nigāṃabandhanena bandhituṃ nagarabandhanena bandhituṃ janapadabandhanena bandhituṃ kaṇṭhapañcanehi² bandanehi bandhituṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

49. Atīto āpo atthīti ?

Āmantā.

Tena āpena āpakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto tejo atthīti ?

Āmantā.

Tena tejena tejakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto vāyo atthīti ?

Āmantā.

Tena vāyena vāyakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

50. Atīto rūpakkhando atthi, anāgato rūpakkhando atthi, paccuppanno rūpakkhando atthīti ?

Āmantā.

Tayo rūpakkhanda ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pañcakkhandā atthi, anāgatā pañcakkhandā atthi, paccuppannā pañcakkhandā atthīti ?

Āmantā.

Pannarasakkhandā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

51. Atītaṃ cakkhāyatanaṃ atthi, anāgataṃ cakkhāyatanaṃ atthi, paccuppannaṃ cakkhāyatanaṃ atthīti ?

Āmantā.

Tīṇi cakkhāyatanāni ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ addubandho, M. K.

² kaṇḍa, M. ; kaṇḍha, P.S.

Atitāni dvādas'āyatanāni atthi, anāgatāni dvādas'āyatanāni atthi, paccuppannāni dvādas'āyatanāni atthīti?

Āmantā.

Chattims'āyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

52. Atitā cakkhudhātu atthi, anāgatā cakkhudhātu atthi, paccuppannā cakkhudhātu atthīti?

Āmantā.

Tisso cakkhudhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitā atthārasa dhātuyo atthi, anāgatā atthārasa dhātuyo atthi, paccuppannā atthārasa dhātuyo atthīti?

Āmantā.

Catupaññāsa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

53. Atitaṃ cakkhundriyaṃ atthi, anāgataṃ cakkhundriyaṃ atthi, paccuppannaṃ cakkhundriyaṃ atthīti?

Āmantā.

Tīpi cakkhundriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāni bāvisat' indriyāni atthi, anāgatāni bāvisat' indriyāni atthi, paccuppannāni bāvisat' indriyāni atthīti?

Āmantā.

Chasatth' indriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

54. Atito rājā cakkavattī atthi, anāgato rājā cakkavattī atthi, paccuppanno rājā cakkavattī atthīti?

Āmantā.

Tippannaṃ rājānaṃ cakkavattīnaṃ sammukkhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atito Sammāsambuddho atthi, anāgato Sammāsambuddho atthi, paccuppanno Sammāsambuddho atthīti?

Āmantā.

Tippannaṃ Sammāsambuddhānaṃ sammukkhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Atitaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītaṃ ti?

Atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti,” micchā. No ce pana atītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti, no vata re vattabbe “Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti,” micchā.

56. Anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi anāgataṃ ti?

Atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti,” micchā. No ce pana anāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti, no vata re vattabbe “Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti,” micchā.

57. Paccuppannaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi paccuppannaṃ ti?

Atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā. No ce pana paccuppan-

naṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti, no vata re vattabbe “Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā.

58. Nibbānaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītaṃ ti?

Atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā. No ce pana nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti, no vata re vattabbe “Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā.

59. Na vattabbaṃ “Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?”

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā olārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhandho, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññānaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā olārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññānakkhandho ti.” Atth’eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti.

60. Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tayo’me Bhikkhave nirut-

tipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā na saṅkiyanti na saṅkiyissanti appaṭīkuṭṭhā¹ samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Katame tayo? Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe, yā saññā—pe—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti, yā vedanā—pe—yā saññā—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe—yā saññā—pe—ye saṅkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti. Ime kho Bhikkhave tayo niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā na saṅkiyanti na saṅkiyissanti appaṭīkuṭṭhā samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Ye pi te Bhikkhave ahesuṃ ukkalavassabhaññā² ahetukavādā akiriya-vādā n'atthikavādā te pi me tayo niruttipathe adhivacanapathe paññattipatthena garahitabbaṃ na paṭikkositabbaṃ amaññimsu. Tam kissa hetu? Nindābyārosanā-upāram-bhabhayā³ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti."

¹ appaṭīkuto, P.

² ukkaṇṇā, P; ukkanavassabhaññā, S.S.₂.

³ upārabba, M.

61. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Phagguṇo¹ Bhagavantam etad avoca ;
 “Atthi nu kho taṃ bhante cakkhum yena cakkhunā
 atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume²
 pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
 paññāpeyyāti, atthi nu kho sā bhante jivhā—pe—
 atthi nu kho so bhante mano yena manena atīte Buddhe
 parinibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādiṇṇa-
 vatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpey-
 yāti?”

“N’atthi kho taṃ Phagguṇa cakkhum yena cakkhunā
 atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume
 pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
 paññāpeyyāti, n’atthi kho sā Phagguṇa jivhā—pe—n’atthi
 kho so Phagguṇa mano yena manena atīte Buddhe pari-
 nibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādiṇṇavatte
 sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti.”
 Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

62. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Nandako etad avoca “Ahu pubbe lobho
 tad ahu akusalam so etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalam,
 ahu pubbe doso, ahu pubbe moho tad ahu akusalam so
 etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalam ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

63. Na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabaliṃkāre³ ce Bhikkhave
 āhāre atthi rāgo atthi nandi atthi taṇhā, paṭiṭṭhitaṃ tattha
 viññānaṃ virūḷhaṃ, yattha paṭiṭṭhitaṃ viññānaṃ virūḷ-
 haṃ, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha atthi

¹ Anaño, S.

² vathume, P.; vatṭame, S.

³ Kabalīkā°, M.

nāmarūpassa avakkanti atthi tattha saṃkhārānaṃ buddhi, yattha atthi saṃkhārānaṃ buddhi atthi tattha āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti, yattha atthi āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti atthi tattha āyatiṃ jātijarāmarānaṃ, yattha atthi āyatiṃ jātijarāmarānaṃ sasokaṃ ti Bhikkhave sarajaṃ sa-upāyāsaṃ ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, manosañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave āhāre atthi rāgo atthi nandi—pe—sarajaṃ sa-upāyāsaṃ ti vadāmi.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti.”

64. Anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabaliṃkāre ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi n’atthi taṇhā appatitṭhitaṃ tattha viññāṇaṃ avirūlhaṃ, yattha appatitṭhitaṃ viññāṇaṃ avirūlhaṃ n’atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha n’atthi nāmarūpassa avakkanti n’atthi tattha saṃkhārānaṃ buddhi, yattha n’atthi saṃkhārānaṃ buddhi n’atthi tattha āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti, yattha n’atthi āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti n’atthi tattha āyatiṃ jātijarāmarānaṃ, yattha n’atthi āyatiṃ jātijarāmarānaṃ asokanti Bhikkhave arajaṃ anupāyāsaṃ ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, manosañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi—pe—arajaṃ anupāyāsaṃ ti vadāmi.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti.”

Sabbamatthītikathā.

I. 7.

1. Atītaṃ khandhā ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ dhātūti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ khandhā ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ dhātūti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhā atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanan paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ āyatanan atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ dhātu atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhā anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ āyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītaṃ khandhā atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ āyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ dhātu atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanāṃ paccuppannaṃ
n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgataṃ khandhā anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ āyatanāṃ anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanāṃ paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanāṃ anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanāṃ paccuppannaṃ
n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atītaṃ rūpaṃ khandho ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ dhatūti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgataṃ rūpaṃ khandho ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ dhatūti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ khandho, atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ āyatanan—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātu-āyatanan, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan, atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ khandho, anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ āyatanan—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātu-āyatanan, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan, anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atītaṃ rūpaṃ khandho, atītaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanam—pe—atītaṃ rūpaṃ dhātu—pe—atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, atītaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Anāgataṃ rūpaṃ khandho, anāgataṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ rūpaṃ dhātu—pe—anāgataṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atītā vedanā, atītā saññā, atītā saṃkhārā, atītaṃ viññāṇam khandho ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇam āyatanam—pe—atītaṃ viññāṇam dhātu—pe—atītaṃ viññāṇam khandhādhātuāyatanam ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Anāgatā vedanā, anāgatā saññā, anāgatā saṃkhārā, anāgataṃ viññāṇam khandho ti?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ kandho paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Amantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ kandho atītaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ kandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ kandho, anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītaṃ viññāṇaṃ kandho, atītaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ kandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—atītaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, atītaṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannam viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannam viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Anāgataṃ viññāṇaṃ kandho, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannam viññāṇaṃ kandho, paccuppannam viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannam viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannam viññāṇaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabham “Atītānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Tayo'me Bhikkhave nirutti-pathā adhivacanapathā paññattipathā—pe—viññūhīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabham “Atītānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti.”

20. Atītānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannam ajjhataṃ vā bahiddhā vā olārikaṃ vā sukhumam vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhando, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhataṃ vā

bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇi-
taṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññāṇa-
khandho ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītānāgatā khandhādhātu-
āyatanāṃ n’atthi c’ete ti.”

Atītaṃ khandhā ti kathā.

I. 8.

1. Atītaṃ atthīti?

Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti.

Ekaccaṃ niruddhaṃ ekaccaṃ na niruddhaṃ, ekac-
caṃ vigataṃ ekaccaṃ na vigataṃ, ekaccaṃ atthaṅga-
taṃ ekaccaṃ na atthaṅgataṃ, ekaccaṃ abbhātthaṅgataṃ
ekaccaṃ na abbhātthaṅgatan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā ekacce atthi ekacce n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Kiṃ atthi kiṃ n’atthīti?

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthi, atītā vipakkavi-
pākā dhammā te n’ atthīti.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atitā vipakkavipākā dhammā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atitā avipākā dhammā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atitā avipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atitā avipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā ti?

Āmantā.

Hañci atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā, no vata
re vattabbe "Atitā avipakkavipākā dhammā te atthīti."

4. Atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atitā vipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atitā avipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atitā avipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atitā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā ekadesam vipakkavipākā dhammā ekadesam avipakkavipākā dhammā niruddhā te ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam "Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti"?

Āmantā.

Nanu atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti?

Āmantā.

Hañci atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantī, tena vata re vattabbe "Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti."

Atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti katvā te atthīti?

Āmantā.

Vipaccissantīti katvā paccuppannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipaccissantīti katvā paccuppannā ti?

Āmantā.

Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgataṃ atthīti?

Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti.

Ekaccaṃ jātaṃ ekaccaṃ ajātaṃ, ekaccaṃ sañjātaṃ ekaccaṃ asañjātaṃ, ekaccaṃ nibbattaṃ ekaccaṃ anibbattaṃ, ekaccaṃ pātubhūtaṃ ekaccaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgatā ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Kiṃ atthi kiṃ n'atthīti?

Anāgatā uppādino dhammā te atthi, anāgatā anuppādino dhammā te n'atthīti.

Anāgatā uppādino dhammā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādino dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatā uppādino dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādino dhammā ajātā ti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādino dhammā ajātā, no vata re vattabbe “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti.”

8. Anāgatā uppādino dhammā ajātā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādino dhammā ajātā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā ajātā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti”?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādino dhammā uppajjissanti, tena vata re vattabbe “Anāgatā uppādino dhammā te atthīti.”

10. Anāgatā uppādino dhammā uppajjissantīti katvā te atthīti?

Āmantā.

Uppajjissantīti katvā paccuppaññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppajjissantīti katvā paccuppaññā ti?

Āmantā.

Paccuppaññā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Eka ccaṃ atthītikathā.

I. 9.

1. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā¹ ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo, ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi, anāsavaṃ asaṇṇojaniyā aganthaniyā anoghanīyā ayoganiyā anīvaraṇīyā aparāmaṭṭhā anuppādāniyā asaṃkilesikā, sabbe dhammā buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati² maraṇānussati kāyagatāsati³ upasamānussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

2. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanaṃ satipaṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi, anāsavaṃ asaṇṇojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇiyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anuppādāniyaṃ asaṃkilesikaṃ, cakkhāyatanaṃ buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti?

¹ opāṭhānā, M. always.   ² ānāpānānussati, P. and S.

³ kāyagatānussati, P. and S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam ghāṇāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anottappam satipaṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Anottappam sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavaṃ asaṇṇojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇiyan aparāmaṭṭham anupādāniyaṃ asaṃkilesikaṃ, anottappam buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti? ¹

Āmantā.

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam taṇ ca satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti?

Āmantā.

Sotāyatanam ghāṇāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānam taṇ ca satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam taṇ ca na satīti?

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam ghāṇāyatanam — pe — anottappam satipaṭṭhānam taṇ ca na satīti?

¹ P.S., S₂ omit sec. 4.

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?”

Āmantā.

Nanu sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhatīti?

Āmantā.

Hañci sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhati,¹ tena vata re vattabbe “Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti.”

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba phasso santiṭṭhatīti, sabbe dhammā phassaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba vedanā santiṭṭhati, saññā santiṭṭhati, cetanā santiṭṭhati, cittaṃ santiṭṭhatīti, sabbe dhammā cittaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe sattā upaṭṭhitasatino satiyā samannāgatā satiyā samohitā sabbesaṃ sattānaṃ sati paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Amataṃ te Bhikkhave na paribhuñjanti ye kāyagataṃ satiṃ na paribhuñjanti, amataṃ te Bhikkhave paribhuñjanti ye kāyagataṃ satiṃ paribhuñjantīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbe sattā kāyagataṃ satiṃ paribhuñjanti paṭilabhanti āsevanti bhāventi bahulīkarontīti?

¹ santiṭṭhatīti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekāyano ayaṃ Bhikkhave maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānaṃ samatik-kamāya dukkhadomanassānaṃ aṭṭhaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidaṃ cattāro satipaṭṭhānā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā ekāyanamaggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Raṇṇo Bhikkhave Cakka-vattissa pātubhāvā¹ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Cakkaratanassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa pātubhāvo hoti, assaratanassa, maṇiratanassa, itthiratanassa, gahapatiratanassa, pari-ñāyakaratanassa pātubhāvo hoti, raṇṇo Bhikkhave Cakkavattissa pātubhāvā imesaṃ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Tathāgatassa Bhikkhave pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Satisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, dhamma-vicayasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, viriya-sambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, pītisamboj-jhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, passaddhisamboj-jhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, samādhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, upekkhāsambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, Tathāgatassa Bhikkhave Arahato Sammāsambuddhassa imesaṃ sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tathāgatassa pātubhāvā sammāsambuddhassa sabbe dhammā satisambojjhaṅgaratanā va hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ bhāvāya (but vā afterwards) P.

9. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā sammappadhānā, iddhipādā, indriyā,
balā, bojjhaṅgā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānakathā.

I. 10.

1. Atītaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Atītaṃ atītan ti h'ev'atthi, atītaṃ anāgatan ti h'eva n'atthi, atītaṃ paccuppannan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Anāgataṃ anāgatan ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītan ti h'eva n'atthi, anāgataṃ paccuppannan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Paccuppannaṃ paccuppannan ti h'ev'atthi, paccuppan-

naṃ atītaṃ ti h'eva n'atthi, paccuppannaṃ anāgataṃ ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti”?

Āmantā.

Atītaṃ anāgataṃ ti h'ev'atthi, atītaṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītaṃ ti h'ev'atthi, anāgataṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ atītaṃ ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ anāgataṃ ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

8. Rūpaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti ?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti ?

Rūpaṃ rūpan ti h'ev'atthi, rūpaṃ vedanā ti h'eva n'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—rūpaṃ saṃkhārā ti h'eva n'atthi, rūpaṃ viññāṇan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti ?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti ?

Viññāṇaṃ viññāṇan ti h'ev'atthi, viññāṇaṃ rūpan ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti ?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho—pe—tājāte ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbam “Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti, vedanā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, saññā h'ev' atthi h'eva n'atthīti, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?”

Āmantā.

Rūpaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ saṃkhārā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ viññāṇaṃ ti h'ev'atthi—pe—vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saññā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, vedanā h'ev' atthi h'eva n'atthi, saññā h'ev'atthi h'eva n'atthi, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthi, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

H'ev'atthikathā.

Tassa uddānaṃ

Upalabbho, Parihānaṃ, Brahmācariyavāso,
Odhiso,

Pariññakāmarāgappahānaṃ, Sabbatthi-
vādo, Āyatanaṃ,

Atītānāgatesu bhāgo,¹ Sabbe dhammā sati-
paṭṭhānā,

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

Mahāvaggo.

II. 1.

1. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

¹ anāgatesu rāgo, P.S.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapari-
yutṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo
kāmacchandanīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi
Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

2. Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhī, atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ kāmarāgasañño-
janaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhī, atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhī, n'atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhī, n'atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyutṭhānaṃ—pe—kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Ken'atthenāti? ¹ Handa hi Mārakāyikā devatā Arahato
asucisukkavisatṭhiṃ ² upasaṃharantīti.

Mārakāyikā devatā Arahato asucisukkavisatṭhiṃ upa-
saṃharantīti?

Āmantā.

Atthi Mārakāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

¹ atṭho, P.S₂.

² asuciṃ, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Mārakāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Mārakāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhī, no vata re vattabbe “Mārakāyikānaṃ devatānaṃ Araḥato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti.”

4. Mārakāyikā devatā Araḥato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Mārakāyikā devatā attano asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, aññesaṃ asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mārakāyikā devatā n'ev'attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Hañci Mārakāyikā devatā n'ev'¹ attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharanti, no vata re vattabbe “Mārakāyikā devatā Araḥato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti.”

5. Mārakāyikā devatā Araḥato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Lomakupehi upasaṃharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mārakāyikā devatā Araḥato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃharantīti?

Āmantā.

Kiṃkāraṇā ti? Handa hi vimatiṃ gāhayissāmāti.²

Atthi Araḥato vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Araḥato vimatīti?

Āmantā.

Atthi Araḥato Satthari vimati, Dhamme vimati, Saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante

¹ n'eva attano, P.

² vimatigahissāmāti, P.S.₂.

vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭicca-samuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari vimati, Dhamme vimati, Saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimati, no vata re vattabbe “Atthi Arahato vimatīti.”

6. Atthi puthujjanassa vimati, atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato vimati, atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vimati, n'atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa vimati, n'atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhi kissa nissando ti? Asita-pitakhāyitasāyitassa nissando ti.

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa nissando ti?

Āmantā.

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesaṃ ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesañ
ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Dārakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi dāra-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṇḍakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi paṇḍa-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Devā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi devatānaṃ
asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissando ti?

Āmantā.

Atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa^{*}
nissādo, atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissādo, n'atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, n'atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ¹
dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhāsāyanaṃ ajjhāva-
seyya, kāsikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandha-
vilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti?

¹ M. omits.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, na ca Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, na ca puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhāsāyanaṃ ajjhāvaseyya, kāsi-kacandaṃ paccaṇubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato āyatinaṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato¹ anabhāvaṃkato āyatinaṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālavatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatinaṃ anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ

¹ tālavatthukato, P.

tālāvatthukatam anabhāvaṃkatam āyatim anuppāda-dhammam, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

11. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā, iddhipādā bhāvitā, indriyā bhāvitā, balā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

12. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

13. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo ¹ vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho sampkiṇṇaparikho abbullesiko ² niraggaḷo ³ ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkham tassa ⁴ pariññātam, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyam abhiññātam, pariññeyyam pariññātam,

¹ vita°, M.

² abbullesito, M.

³ niggalo, P.S₂.

⁴ dukkhamtassa, P.S.S₂.

pahātabbāṃ pahīnaṃ, bhāvetabbāṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbāṃ sacchikataṃ ti?

Āmantā.

Hañci Araha vītarāgo vītadoso vītamoho katakarapiyo—pe—sacchikātabbāṃ sacchikataṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

14. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti? Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhī, paradhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sadhammakusalalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Paradhammakusalalo Arahā vītarāgo vītadoso vīta-moho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—
pe—sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, n'atthi tassa asuci-
sukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā— “Ye te Bhikkhave bhikkhū
puthujjanā sīlasampannā satisampajānā¹ niddaṃ okka-
manti, tesāṃ asuci na muccati. Ye pi te Bhikkhave
bāhirakā² isayo kāmesu vītarāgā, tesāṃ pi asuci na
muccati. Atṭhānam etaṃ Bhikkhave anavakāso, yaṃ³
Arahato asuci mucceyyāti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti.”

22. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti”?

Āmantā.

Nanu Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti?

Āmantā.

Hañci Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun, tena vata re
vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

23. Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti; atthi
Arahato parūpahāro ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiṃ phalaṃ vā sakadāgāmiṃ phalaṃ vā anā-
gāmiṃ phalaṃ vā arahattaṃ vā pare upasaṃhareyyun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parūpahāra kathā.

¹ satā°, M.

² bāhirakā, M.

³ P. and S. omit yaṃ.

II. 2.

1. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato avijjā—pe—avijjānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

2. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya, musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharusāṃ bhaṇeyya, samphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekagārikaṃ¹ kareyya, paripantho tiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, puthujjano aññāṇapakato

¹ ekagāriyaṃ, M.

pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato aññāṇaṃ, na ca Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, na ca puthujjano aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

7. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—
idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ
ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari
aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—
idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthu-
kato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthu-
kato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata
re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukatam
anabhāvaṃkatam āyatiṃ anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ
tālāvatthukatam anabhāvaṃkatam āyatiṃ anuppāda-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ
ti.”

9. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—
bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no
vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahā-
nāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato aññāṇan ti."

10. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vitarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbamaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbamaṃ sacchikātaṃ, no vata re vattabbe "Atthi Arahato aññāṇan ti."

11. Atthi Arahato aññāṇan ti? Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇaṃ, paraddhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

13. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—
anottappappahānāya maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhā-
vitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya
bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo —pe—sacchikā-
tabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa
aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anot-
tappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya
maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappa-
ppahānāya maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya boj-
jhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbam sacchikatam, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

17. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Jānatvāham¹ Bhikkhave passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca² Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānam khayoti? Iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo³; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇam, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evam kho Bhikkhave jānato evam passato āsavānam khayoti hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

18. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Jānatvāham Bhikkhave passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānam khayoti? Idam dukkhan ti Bhikkhave jānato passato āsavānam khayoti, ayam dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānam khayoti, ayam dukkhanirodho ti jānato passato āsavānam khayoti, ayam dukkhanirodhagāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānam khayoti. Evam kho Bhikkhave jānato evam passato āsavānam khayoti hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

19. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sabbam Bhikkhave anabhijānam aparijānam avirājayam appajham abhabbo dukkhakkhāyaya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānam

¹ Jānatāham, M.

² ci, P.

³ atthagamo, P.S.

parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāti.”
Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

20. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahā v¹assa dassanasampadāya¹

Tayas su² dhammā jahitā bhavanti

Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca

Silabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,

Catūh' apāyehi ca vippamutto

Cha cābhiṭṭhānāni³ abhabbo kātun ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

21. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmaṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saññojaṇāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā silabbataparāmāso ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

22. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti” ?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ⁴ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tipakattḥavanappatināṃ⁵ nāmaṃ na jāneyyāti ?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya,

¹ Sahāva saddassana, M. ; Sahavassa dassana, P. ; Sahā yassa, S₂.

² Tassa su, P.

³ Chaccābbi^o, M. ; chachābi^o, S₂.

⁴ itthi^o, P.S.S₂.

⁵ pahīnaṃ, P.

maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatthavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyya, tena vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

23. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatthavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyyāti, atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalaṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anāgāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā na jāneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

Aññāṇakathā.

II. 3.

1. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

2. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyutṭhānaṃ vicikicchāsāññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, no vata re vattabbe “ Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

5. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālavatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālavatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

7. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

8. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītanoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

9. Atthi Arahato kaṅkhā ti? Sadhammakusalassa

Arahato atthi kaṅkhā, paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno —pe— anottappam pahīnam, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappam pahīnam atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya —pe— anottappappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahato vītarāgo vītadoso vītamoho

—pe—sacchikātabbam sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbam sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

13. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anotappam pahīnam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anotappam pahīnam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

14. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbam sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalō Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbam sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā — “Jānatvāham Bhikkhave passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānam khayō

hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

16. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodha-gāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

17. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbāṃ Bhikkhave abhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbāṃ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

18. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v’assa dassanasampadāya

Tayas su dhammā jahitā bhavanti

Sakkāyaditṭhi vicikicchitaṃ ca

Sīlabbatāṃ vāpi yad atthi kiñci,

Catūh'apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiṭṭhānāni abhabbo kātun " ti.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

19. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vīṭamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi, 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti,' saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tiṇi saññojanāni pahiyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā silabataparāmaṃso ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

20. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato pajānāti sahetudhamman ti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato khayam paccayānaṃ avedīti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa
Vidhūpayam ¹ tiṭṭhati Mārasenaṃ
Suriyo ² va obhāsayaṃ antalikkhan ti.
Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṃ vā
Sakavediyā ³ vā paravediyā vā,
Jhāyino ⁴ tā pajahanti ⁵ sabbā

¹ avidhupayaṃ, S.

² Sūriyo, M.

³ veriyā, P.S.S₂.

⁴ jāyam no, S.

⁵ pajahatanti, P.

Ātāpino brahmacariyaṃ carantā ti."

"Ye kaṅkhā samatikkantā ¹ kaṅkhābhūtesu pāṇisu
Asaṃsayā viṣaṃyuttā ² tesu dinnam mahapphalan ti."

"Etādisi ³ dhammapakāsanettha ⁴

Kin nu tattha ⁵ kaṅkhati koci sāvako,

Nitiṇṇa-oghaṃ ⁶ vicikicchachinnaṃ ⁷

Buddham namassāma ⁸ jinaṃ janindā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

21. Na vattabbam "Atthi Arahato kaṅkhā ti"?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte kaṅkheyya,
maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakatṭhavanappatināṃ nāme
kaṅkheyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakatṭhavanappatināṃ nāme kaṅkheyya, tena vata re vattabbe
"Atthi Arahato kaṅkhā ti."

22. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakatṭhavanappatināṃ nāme kaṅkheyya, atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphale vā sakadāgāmiphale vā anāgāmi-
phale vā arahatte vā kaṅkheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a ṅ k h ā k a t h ā.

II. 4.

1. Atthi Arahato paravitūraṇā ⁹ ti?

¹ saha°, S.

² oyutto, S.

³ ekādisi, P.S.; kocisi, S. ⁴ pakāsanetta, S.

⁵ na tattha kiṃ, M.; kiṃ kaṅkhāti, P.S.S.

⁶ titiṇṇa°, P.; nattiṇṇa°, S. ⁷ vicikicchānani, P.

⁸ passāma, S.

⁹ pari°, P.

Āmantā.

Arahā paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū¹ na jānāti, na passati, sammulho² asampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Hañci Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

2. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṅghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

¹ paraparibuddhābu, P.

² samulho, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

5. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccāyatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālavatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālavatthukataṃ
anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ
tālavatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppāda-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

7. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—boj-
jhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no
vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahā-
nāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata
re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

8. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vitarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchi-
kātabbaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchika-
taṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

9. Atthi Arahato paravitāraṇā ti? Sadhammakusa-
lassa Arahato atthi paravitāraṇā, paradhammakusalassa
Arahato n’atthi paravitāraṇā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n’atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—
anottappapahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappapahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalo Arahā vitarāgo vītadoso vītamoho—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vitarāgo—pe—sacchikātabbaṃ
sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passatō āsavānaṃ khayam vadāmi, no ajānato no apasato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayoti.” Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

16. Atthi Arahato paravitāraṇā ti.

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodha-gāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

17. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sabbāṃ Bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbaṃ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

18. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v'assa dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitaṃ ca
Silabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,
Catūh' apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiñhānāni abhabbo kātun ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

19. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajam vītamalam dhammacakkhum udapādi, 'yaṃ kiñci samudayadhammam sabban taṃ nirodhadhamman ti,' saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahiyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

20. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

"Nāham¹ gamissāmi pamocanāya²
Kathamkathim Dhotaka kañci³ loke,
Dhammañ ca seṭṭham abhijānamāno
Evaṃ tuvaṃ⁴ ogham imam taresīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

21. Na vattabbam "Atthi Arahato paravitāraṇā ti"?

Āmantā.

Nanu Arahato itthipurisānam nāmagottam pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakatṭhavanappatinam nāmaṃ pare vitāreyyūṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato itthipurisānam nāmagottam pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakatṭhava-

¹ nā param, P.S.S₂.

² pamojanāya, P.S₂.

³ Katham kathī kenaka kiñci, M.

⁴ duvaṃ, S₂; dhuvam, P.

nappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ, tena vata re vattabbe
“Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

22. Arahato iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitārey-
yūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tinakaṭṭhavanappa-
tīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ, atthi Arahato paravitā-
raṇā ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiphalāṃ vā sakadāgāmiphalāṃ vā anā-
gāmiphalāṃ vā arahattaṃ vā pare vitāreyyūṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paravitāraṇakathā

II. 5.

1. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbattha¹ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbadā samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbesaṃ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbasamāpattīsu atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyabhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Sabbatta, P.

Samāpannassa n'atthi kāyabhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa n'atthi vacībhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samāpannassa atthi vācā, atthi vacībhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyo, atthi kāyabhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi kāyo, n'atthi kāyabhedo ti ?

Āmantā.

Samāpannassa atthi vācā, n'atthi vacībhedo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Samudayo ti jānanto samudayo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Nirodho ti jānanto nirodho ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Maggo ti jānanto maggo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samudayo ti jānanto na ca samudayo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodho ti jānanto na ca nirodho ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo ti jānanto na ca maggo ti vācaṃ bhāsātīti ?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samāpannassa atthi vacībhedo ti ?

Āmantā.

Ñāṇaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ ti.

Sotaṃ saccagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sotaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti.

Ñāṇaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ vedanānaṃ dvinnāṃ saññānaṃ dvinnāṃ cetanānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ¹ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nīlakasiṇaṃ, pītakasiṇaṃ, lohītakasiṇaṃ, odātakasiṇaṃ samāpattiṃ—pe—ākāsānañcāyatanāṃ, viññāṇañcāyatanāṃ, ākiñcaññāyatanāṃ — pe — nevasaññānāsaññāyatanāṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Paṭhavīkaṣiṇasamāpatti^o, P.S₂.

9. Paṭhavikasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci paṭhavikasiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Āpokasiṇaṃ—pe—odātakasiṇaṃ samāpattiṃ—pe—ākāsānañcāyatanam, viññāṇañcāyatanam, ākiñcaṇṇāyatanaṃ—pe—nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

10. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ¹ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

¹ paṭhamajjhānaṃ, P.S.S₂.

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

12. Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—tatiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ tatiyaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ tatiyaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

15. Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇañ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nīlakaṣiṇaṃ, pītakaṣiṇaṃ, lohitaṇṇasiṇaṃ—pe—odātakasiṇaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacibhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacibhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkasamuṭṭhānā¹ vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacibhedo ti.”

17. Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacibhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, duttiyam jhānaṃ samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacibhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, tatiyam jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ, ākāśānañcāyatanam, viññānañcāyatanam, ākiñcānñāyatanam samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Samāpannassa atthi vacibhedo ti?

Āmantā.

Nanu “paṭhamam jhānaṃ samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth'eva suttanto ti?

¹ samuṭṭhānā, P.S.

Āmantā.

Hañci "paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

19. "Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

"Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

"Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

"Tatiyam jhānam samāpannassa pīti¹ niruddhā hoti—pe—catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsā niruddhā honti, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā niruddhā hoti, viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā niruddhā hoti, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā niruddhā hoti—pe—nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā niruddhā hoti, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

20. Na vattabbam "Samāpannassa atthi vacībhedo ti"?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako² vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

21. Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā ti, samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

¹ piti, M.

² kaṇṭako, P.; kandako, S₂.

Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—tatiyassa jhānassa pīti kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—catutthassa jhānassa assāsapassāsā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākāśānañcāyatanaṃ samāpannassa rūpasāññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, viññāṇañcāyatanaṃ samāpannassa ākāśānañcāyatanaśāññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākiñcaññāyatanaṃ samāpannassa viññāṇañcāyatanaśāññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, nevasāññānāśāññāyatanaṃ samāpannassa ākiñcaññāyatanaśāññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sikhissa Ānanda Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa abhibhū nāma sāvako brahmaloke t̥hito sahasīlokaḍḍhatuṃ¹ sareṇa viññāpesi.

Ārabbhatha nikkamatha

Yuñjatha² Buddhasāsane,

Dhunātha macculo senaṃ

Nālagāraṃ³ va kuñjaro.

Yo imasmiṃ dhammavinaye

Appamatto viharissati,

Pahāya⁴ jātisaṃsāraṃ

Dukkhass'antaṃ karissatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samāpannassa atthi vacībhedo ti.

Vacībheda-kathā.

II. 6.

1. Dukkhāhāro maggaṇigam⁵ magga-pariyāpannan ti?

¹ dasasahasī, M.

² yuñcatha, P.

³ nālagāraṃ, P.S.

⁴ pahāti, P.S.

⁵ maggaṃ, P.

Āmantā.

Ye keci “dukkhan ti” vācam bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci “dukkhan ti” vācam bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujjanā “dukkhan ti” vācam bhāsanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, rūhiruppādakā¹ — pe — saṃghabhedakā “dukkhan ti” vācam bhāsanti, saṃghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Dukkāhārakathā.

II. 7.

1. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Upaddhadivaso uppādakkhaṇo,² upaddhadivaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekaṃ cittaṃ dve divase tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Divaso uppādakkhaṇo, divaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekaṃ cittaṃ cattāro divase tiṭṭhati—pe—aṭṭha divase tiṭṭhati, dasa divase tiṭṭhati, vīsati divase tiṭṭhati, māsaṃ tiṭṭhati, dve māse tiṭṭhati, cattāro māse tiṭṭhati, aṭṭha māse tiṭṭhati, dasa māse tiṭṭhati, samvaccharaṃ tiṭṭhati, dve vassāni tiṭṭhati, cattāri vassāni tiṭṭhati, aṭṭha vassāni tiṭṭhati, dasa vassāni tiṭṭhati, vīsati vassāni tiṭṭhati, timsa vassāni tiṭṭhati, cattārīsa vassāni tiṭṭhati, paññāsa vassāni tiṭṭhati, vassasataṃ tiṭṭhati, dve vassa-

¹ lohittuppādakā, M.

² khane, P.

satāni tiṭṭhati, cattāri vassasatāni tiṭṭhati, pañca vassasatāni tiṭṭhati, vassasahassaṃ tiṭṭhati, dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati, kappam tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, aṭṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati, battimsa kappe tiṭṭhati, catusaṭṭhi kappe tiṭṭhati, pañca kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassaṃ tiṭṭhati, dve kappasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati, soḷasa kappasahassāni tiṭṭhati, visati kappasahassāni tiṭṭhati, cattārīsa kappasahassāni tiṭṭhati, satthikappasahassāni tiṭṭhati,—pe—caturāsīti vassaahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Dve cattārīsa kappasahassāni uppāḍakkhaṇo, dve cattārīsa kappasahassāni vayakkhaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekaṃ cittam divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Atth'aññe dhammā ekāhaṃ bahu pi ¹ uppajjitvā nirujjhatīti?

Āmantā.

Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekaṃ dhammaṃ pi samanupassāmi evaṃ lahuparivattaṃ yathayidaṃ ² cittam. Yāvañ c'idaṃ Bhikkhave upamā pi na sukarā yāva lahuparivattaṃ cittan ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Te dhammā cittena lahuparivattā ti."

3. Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Seyyathāpi Bhikkhave

¹ bahuppi, M. ² M. inserts bhikkhave after yathayidaṃ.

makkato¹ araññe pavane caramāno sākhaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aññaṃ gaṇhāti, evameva kho Bhikkhave yadidaṃ vuccati “cittaṃ iti pi,” “mano iti pi,” “viññāṇaṃ iti pi,” taṃ rattiya ca divasassa ca aññad eva uppajjati, aññaṃ nirujjhatīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Te dhammā cittaena lahupari-vattā ti.”

4. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cakkhuvīññāṇaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotavīññāṇaṃ—pe—ghānavīññāṇaṃ, jivhāvīññāṇaṃ, kāyavīññāṇaṃ, akusalaṃ cittaṃ, rāgasahagataṃ dosasahagataṃ mohasahagataṃ mānasahagataṃ ditṭhisahagataṃ vicikicchāsahagataṃ thīnasahagataṃ uddhaccasahagataṃ ahirikasahagataṃ anottappasahagataṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittaena cakkhunā rūpaṃ passati, ten’eva cittaena sotena saddaṃ suṇāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti—pe—yen’eva cittaena manasā dhammaṃ vijānāti, ten’eva cittaena cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittaena abhikkamati ten’eva cittaena paṭikkamati, yen’eva cittaena paṭikkamati ten’eva cittaena abhikkamati, yen’eva cittaena āloketi ten’eva cittaena viloketi,

¹ maggato, P.S.

yen'eva cittena viloketi ten'eva cittena āloketi, yen'eva cittena sammiñjeti* ten'eva cittena pasāreti, yen'eva cittena pasāreti ten'eva cittena sammiñjetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ—pe—Tāvatisānaṃ devānaṃ, Yāmānaṃ devānaṃ, Tusitānaṃ devānaṃ, Nimmānaratīnaṃ devānaṃ, Paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ, Brahmāpārisajjānaṃ devānaṃ, Brahmāparohitānaṃ devānaṃ, Mahābrahmānaṃ devānaṃ, Parittābhānaṃ devānaṃ, Appanūpābhānaṃ devānaṃ, Ābhassarānaṃ devānaṃ, Parittasubhānaṃ devānaṃ, Appamāṇasubbānaṃ devānaṃ, Subhakiṇṇānaṃ devānaṃ, Vehapphalānaṃ devānaṃ, Avihānaṃ devānaṃ, Atappānaṃ devānaṃ, Sudassānaṃ devānaṃ, Sudassīnaṃ devānaṃ—pe—Akaniṭṭhānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppanānaṃ, ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ vassasataṃ āyuppanānaṃ, manussānaṃ ekaṃ cittaṃ vassasataṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyuppanānaṃ, ākāśānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ pañca vassasatāni āyup-
pamāṇaṃ, cātummahārājikānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
pañca vassasatāni tiṭṭhati—pe—vassasahassaṃ tiṭṭhati,
dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati,
aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭ-
ṭhati, kappassa tatiyabhāgaṃ tiṭṭhati, upaḍḍhakappaṃ
tiṭṭhati, ekaṃ kappaṃ tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, cattāro
kappe tiṭṭhati, aṭṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati,
battimsa kappe tiṭṭhati, catusatthi kappe tiṭṭhati, pañca
kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassaṃ tiṭṭhati, dve kappas-
ahassāni tiṭṭhati, cattāri kappasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha
kappasahassāni tiṭṭhati—pe—Akanitthagānaṃ devānaṃ
soḷasa kappasahassāni āyuppamāṇaṃ, Akanitthagānaṃ
devānaṃ ekaṃ cittaṃ soḷasa kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ cittaṃ muhut-
taṃ muhuttaṃ uppajjati, muhuttaṃ muhuttaṃ nirujjha-
tīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā muhuttaṃ muhuttaṃ
cavanti, muhuttaṃ muhuttaṃ uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā yen'eva cittena uppajjanti,
ten'eva cittena cavantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittaṭṭhikathā.

II. 8.

1. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā¹ kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu atthi sukhā vedanā, kāyikaṃ sukhaṃ, cetasikaṃ

¹ anodhiṃ katvā, M.

sukhaṃ, dibbaṃ sukhaṃ, mānusaṃ sukhaṃ, lābha-sukhaṃ, sakkārasukhaṃ, yānasukhaṃ, sayanasukhaṃ, issariyasukhaṃ, adhipaccasukhaṃ, gīhisukhaṃ, sāmāñña-sukhaṃ, sāsavaṃ sukhaṃ, anāsavaṃ sukhaṃ, upadhi-sukhaṃ, nirupadhisukhaṃ, sāmisaṃ sukhaṃ, nisāmisaṃ sukhaṃ, sappitikaṃ sukhaṃ, nippitikaṃ sukhaṃ, jhāna-sukhaṃ, vimuttasukhaṃ, kāmasukhaṃ, nekkhammasukhaṃ, pavivekasukhaṃ, upasamasukhaṃ, sambodhisukhaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sukhā vedanā—pe—sambodhisukhaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbam Bhikkhave ādittaṃ. Kiñ ca Bhikkhave sabbam ādittaṃ? Cakkhuṃ Bhikkhave ādittaṃ, rūpā ādittā, cakkhuviññāṇam ādittaṃ, cakkhusamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ¹ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ?” Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarapena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmi. Sotaṃ ādittaṃ, saddā ādittā—pe—ghāṇam ādittaṃ, gandhā ādittā—pe—jivhā ādittā, rasā ādittā—pe—kāyo āditto, phoṭṭhabbā ādittā—pe—mano āditto, dhammā ādittā, manoviññāṇam ādittaṃ, manosamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ? Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarapena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmi.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ yaṃ idaṃ, M.

² P.S.S., omit Kena ādittaṃ.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

3. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sota-viññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhā-viññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā: ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

4. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti”?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo¹ Bhikkhave, suladdhaṃ vo² Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāyatānikā nāma nirayā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, aniṭṭharūpaṃ ñeva passati, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ ñeva passati, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ ñeva passati, no manāparūpaṃ: yaṃ kiñci sotena saddaṃ suṇāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, aniṭṭharūpaṃ ñeva vijānāti, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ ñeva vijānāti, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ ñeva vijānāti, no manāparūpaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

5. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāya-

¹ te, P.S₂.

² suladdhan to, P.

tanikā nāma saggā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, iṭṭharūpaṃ ñeva passati, no anīṭṭharūpaṃ ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ : yaṃ kiñci sotena saddaṃ supāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, iṭṭharūpaṃ ñeva vijānāti, no anīṭṭharūpaṃ ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ ti.”
 Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

6. Na vattaḃbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti” ?

Āmantā.

Nanu yaḍ aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā ti ?

Āmantā.

Hañci yaḍ aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā, tena vata re vattaḃbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

7. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti ?

Āmantā.

Dānaṃ anīṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ¹ dukkhavipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmaccariyaṃ anīṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuñña-phalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuñña-phalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ,

¹ dukkhuḍḍayaṃ, M. always.

no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

Nanu sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

8. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sukho viveko¹ tuṭṭhassa
Sutadhammassa passato
Abyāpajjaṃ sukhaṃ loke
Pānabhūtesu saññāmo.
Sukhā virāgatā loke
Kāmānaṃ samatikkāmo
Asinimānassa yo vinayo
Etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ.
Taṃ sukhena sukhaṃ pattaṃ
Accantaṃ sukhaṃ eva taṃ
Tisso vijjā anuppattā
Etaṃ ve² paramaṃ sukhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

K u k k u ḷ ā k a t h ā.

II. 9.

1. Anupubbābhisamayā ti?

Āmantā.

¹ vipāko, P.

² ce, P.

Anupubbena sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena sotāpattiṭṭhānam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Anupubbābhisamayō ti ?

Āmantā.

Anupubbena sakadāgāminimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena sakadāgāminimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena sakadāgāminiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Anupubbābhisamayō ti ?

Āmantā.

Anupubbena anāgāminimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena anāgāminimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena anāgāminiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Anupubbābhisamayō ti ?

Āmantā.

Anupubbena arahattamaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena arahattamaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena arahattaphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Sotāpattiṭṭhānasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhaḍassanena kiṃ jāhatīti ?

Sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham silabbataparāmāsam tadekatṭhe ca kilese catubhāgam jāhatīti.

Catubhāgam sotāpanno, catubhāgam na sotāpanno ; catubhāgam sotāpattiṭṭhānalappatto paṭiladdho adhiḡato '

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī,² Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena—pe—nirodhadassanena—pe—maggadassanena kiṃ jahatīti?

Sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sotāpanno, catubhāgaṃ na sotāpanno; catubhāgaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī, Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggulo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ olārikaṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena—pe—nirodhadassanena—pe—maggadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ olārikaṃ byāpādaṃ tad ekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato

¹ phussitvā, P.S.S₂.

² ekabījī, P.S₂.

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalaṃ patiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — uddhamsoṭo akanitthagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoṭo na akanitthagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalaṃ patiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — uddhamsoṭo akanitthagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoṭo na akanitthagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ Arabhū, catubhāgaṃ na Arabhū; catubhāgaṃ arahattappatto patiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na

kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbam pahīnam, bhāvetabbam bhāvitam — pe — sacchikātabbam sacchikatam, catubhāgaṃ sacchikātabbam na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kim jāhatiti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekatthe ca kilese catubhāgaṃ jāhatiti.

Catubhāgaṃ Arahā, catubhāgaṃ na Arahā; catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbam pahīnam, bhāvetabbam bhāvitam — pe — sacchikātabbam sacchikatam, catubhāgaṃ sacchikātabbam na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkham dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Nirodhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sotāpattiṭṭhalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, nirodhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sotāpattiṭṭhalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Sotāpattiṭṭhalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Nirattiyaṃ¹ dukkhaḍassanaṃ ti?

¹ nidattiyaṃ, M.; nirattiyaṃ, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto
“paṭipannaṃ ti” vattabbo nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ
“phale phito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Niratthiyaṃ nirodhadassanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Dukkhe diṭṭhe cattāri saccāni diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ cattāri saccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpakkhandhe aniccato diṭṭhe pañcakkhandhā aniccato
diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Rūpakkhandho pañcakkhandhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Cakkhāyatane aniccato diṭṭhe dvādasāyatanāni
aniccato diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ dvādasāyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhudhātuyā aniccato diṭṭhāya aṭṭhārassa dhātuyo
aniccato diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Cakkhudhātu aṭṭhārassa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriye aniccato diṭṭhe bāvisatindriyāni aniccato
diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhundriyaṃ bāvisatindriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Catūhi nāṇehi¹ sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Cattāri sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhahi nāṇehi sotāpattiphalāṃ sacchikarotīti?

¹ viññāṇahi, P.

Āmantā.

Attha sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasahi nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Dvādasa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catucattārīsāya nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Catucattārīsa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattasattatiyā nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Sattasattati sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Na vattaḃḃaṇi "Anupubbābhisamayoti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṇi Bhagavatā — "Seyyathāpi Bhikkhave mahāsamuddo anupubbāninno anupubbapōṇo anupubbapabbhāro na¹ āyataken' eva papāto,² evameva kho Bhikkhave imasmiṇi Dhammavinaye anupubbāsikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyataken' eva aññāpaṭivedho ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayoti.

18. Na vattaḃḃaṇi "Anupubbābhisamayoti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṇi Bhagavatā—

"Anupubbena medhāvi

Thokaṇi thokaṇi³ khaṇe khaṇe

Kammaṇṇo rajatass'⁴ eva

Niddhame malaṇi attano ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayoti.

¹ P. omits na.

² pāto, P.

³ thokathokam, P.S.S.₂.

⁴ rajakass'eva, P.S.₂.

19. Anupubbābhisamayo¹ ti?

Āmantā.

Nanvāyasmā Gavampatī thero bhikkhū² etad avoca—
“Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato suttaṃ, sammukhā
paṭiggahītaṃ—‘Yo Bhikkhave dukkhaṃ passati, dukkha-
samudayaṃ pi so passati, dukkhanirodhaṃ pi passati,
dukkhanirodhagaminipatipadaṃ pi passati. Yo dukkha-
samudayaṃ passati, dukkhaṃ pi so passati, dukkhaniro-
dhaṃ pi passati, dukkhanirodhagaminipatipadaṃ pi
passati. Yo dukkhanirodhaṃ passati, dukkhaṃ pi so
passati, dukkhasamudayaṃ pi passati, dukkhanirodhagā-
minipatipadaṃ pi passati. Yo dukkhanirodhagāminipa-
tīpadaṃ passati, dukkhaṃ pi so passati, dukkhasamuda-
yaṃ pi passati, dukkhanirodhaṃ pi passatīti.’” Atth’eva
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ, “Anupubbābhisamayo ti.”

20. Anupubbābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahā v’assa dassanasampadāya —pe— cha cābhiṭṭhā-
nāni abhabbo kātun ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

21. Anupubbābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ Bhikkhave sam-
aye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ
udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ
nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave
ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahiyanti, sakkāyaditṭhi,
vicikicchā, sīlabbataparāmāso ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

Anupubbābhisamayakathā.

¹ M. K. insert na vattaḃbaṃ.

² bhikkhu, P.

II. 10.

1. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Lokuttare sote paṭihaññati no lokiye, lokuttarena viññāpena paṭivijānanti no lokiyena, sāvakā paṭivijānanti no puthujjanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññatīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññati, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññāpena paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññāpena paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

2. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Maggo, phalaṃ, nibbānaṃ, sotāpattinaggo, sotāpatti-phalaṃ, sakadāgāminimaggo, sakadāgāminiphalaṃ, anāgāminimaggo, anāgāminiphalaṃ, arahattanaggo, arahattaphalaṃ, satipatṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādā, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇantīti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatī, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

4. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre rajjeyyun² ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo rāgaṭṭhānīyo, rājanīyo, kamanīyo, madanīyo, bandhanīyo, mucchanīyo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rājanīyo, na kamanīyo, na madanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rājanīyo, na kamanīyo, na madanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

5. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāram dusseyyun ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo dosaṭṭhānīyo, kopaṭṭhānīyo, paṭighaṭṭhānīyo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhānīyo, na paṭighaṭṭhānīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhā-

¹ ābādham, P.S₂.

² dajjo, P.

nīyo; na paṭighaṭṭhānīyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

6. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre muyheyyun¹ ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo mohaṭṭhānīyo, aññāṇakaraṇo, acakkhukaraṇo, paññānirodhiko, vighātapakkhiko, anibbānasamvattaniko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na mohaṭṭhānīyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko,² avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na mohaṭṭhānīyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko, avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

7. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujjanā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, ruhiruppādakā³ — pe — samghabhedakā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, samghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ muyhantīti, P.S.S.₂.

² buddhiko, P.S.₂.

³ lohittuppādakā, P.S.₂.

8. Labbhā sovaṇṇayāya¹ laṭṭhiyā dhañṇapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokuttarena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

Labbhā elandiyāya² laṭṭhiyā dhañṇapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokiyena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

9. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Lokiyaṃ voharantassa so lokiye sote paṭihañṇati, lokuttaraṃ voharantassa lokuttare sote paṭihañṇati; lokiyaṃ voharantassa lokiyena viñṇāṇena paṭivijānanti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttarena viñṇāṇena paṭivijānanti; lokiyaṃ voharantassa puthujjanā paṭivijānanti lokuttaraṃ voharantassa sāvakā paṭivijānantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti.”

11. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Maggaṃ voharantassa maggo hoti, amaggaṃ voharan-

¹ sovaṇṇamayāya, M.K.

² elandhatiyāya, P.; elandhayāya, S₂.

tassa amaggo hoti; phalaṃ voharantassa phalaṃ hoti, aphalaṃ voharantassa aphalaṃ hoti; nibbānaṃ voharantassa nibbānaṃ hoti, anibbānaṃ voharantassa anibbānaṃ hoti; saṃkhataṃ voharantassa saṃkhataṃ hoti, asaṃkhataṃ voharantassa asaṃkhataṃ hoti; rūpaṃ voharantassa rūpaṃ hoti, arūpaṃ voharantassa arūpaṃ hoti; vedanaṃ voharantassa vedanā hoti, avedanaṃ voharantassa avedanā hoti; saññaṃ voharantassa saññā hoti, asaññaṃ voharantassa asaññā hoti; saṃkhāre voharantassa saṃkhārā honti, asaṃkhāre voharantassa asaṃkhārā honti; viññānaṃ voharantassa viññānaṃ hoti, aviññānaṃ voharantassa aviññānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vohāra kathā.

II. 11.

1. Dve nirodhā ti?

Āmantā.

Dve¹ dukkhanirodhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve dukkhanirodhā ti?

Āmantā.

Dve nirodhasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

Dve dukkhasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

Dve samudayasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

---

¹ P.S.S. omit dve.

Dve maggasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni ¹—pe—dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāya-
nāni, dve accutāni, ² dve amatāni—pe—, dve nibbānānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti?

Āmantā.

Atthi dvinnuṃ nibbānānaṃ uccanīcatā hīnapaṇītā
ukkamsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarikā ³
vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dve nirodhā ti?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhe ⁴ saṃkhāre paṭisaṃkhā
nirodhentīti?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhe saṃkhāre paṭisaṃkhā
nirodhenti, no vata re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

3. Na vattabbaṃ “Dve nirodhā ti”?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā,
paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā ti?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā,
paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, tena vata
re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

4. Dve nirodhā ti?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggaṃ āgama ⁵
niruddhā ti?

Āmantā.

¹ tāṇāni, P.

² accuttāni, P.

³ anantarikā, P.; anautarikā, S₂.

⁴ °ddhā, P.

⁵ āraṃma, P.S₂.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggamāgama
niruddhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Āmantā.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ "Dve nirodhā ti."

Nirodhakathā

Tassa uddānaṃ

Parūpahāro, Aññānaṃ, Kaṃkhā, Paravitāraṇā,
Vacībhedo, Dukkāhāro, Thiti, Kukkulā, Saṃkhārā,
Eko abhisamayo, Eko vohāro, Eko nirodho ti.

Dutiyo Vaggo.

III. 1.

1. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgatabalaṃ sāvakabalaṃ, sāvakabalaṃ Tathāgatabalan¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva Tathāgatabalaṃ taṃ sāvakabalaṃ, taṃ sāvakabalaṃ taṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādisaṃ Tathāgatabalaṃ, tādisaṃ sāvakabalaṃ; yādisaṃ sāvakabalaṃ, tādisaṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādiso Tathāgatassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso sāvakassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī² Dhammasāmi Dhammapaṭisaraṇo ti?

Āmantā.

Sāvako Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī Dhammasāmi Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato anuppannassa maggassa uppādetā asaṇjātassa

¹ P.S.S., omit Tathāgatabalan ti.

² odayāvi, P.

maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō¹ ti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa
maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sāvako sabbaññū sabbadassāvī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvako ñhānāñhānaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako ñhānāñhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“Ñhānāñhānaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

5. Sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamā-
dānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ kamma-
samādānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ jānāti, tena vata
re vattabbe “Atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamā-
dānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ
Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

6. Sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānāti, tena
vata re vattabbe “Sabbatthagāminipaṭipadaṃ yathā-
bhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

7. Sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānāti,
tena vata re vattabbe “Anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ
yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ
ti.”

8. Sāvako sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Sattānaṃ nānādhimuttikataṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

9. Sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattinaṃ¹ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattinaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Jhānavimokkhasamādhisamāpattinaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

10. Sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Pubbenivāsānussatiṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

11. Sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Sattānaṃ cutūpapātaṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

12. Nanu Tathāgatassāpi² āsavā khīṇā, sāvakassāpi āsavā khīṇā ti?

Āmantā.

Atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ vimuttiyaṃ vā vimuttīti? N'atthi.

Hañci n'atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ vimuttiyaṃ vā vimutti, tena vata re vattabbe "Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

¹ vimokha°, P.S.₂.

² Tathāgatassāti, P.S.₂.

Āmantā.

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-sādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-sādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvaka-sādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-sādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvaka-sādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Balakatthā.

III. 2.

1. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpat-
tiphalaṃ sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmiṃphalaṃ anāgāmi-
maggo anāgāmiṃphalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ
saṭipatṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ
balaṃ bojjaṅgaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ
hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhānaṃ ca manasikaroti, appaṇihitaṃ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhānaṃ ca manasikaroti, appaṇihitaṃ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samnappadhānā, iddhīpādā,¹ indriyā, balā, bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

¹ iddhīpādā, P.S.

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpatti-phalaṃ sakadāgānimaggo sakadāgāmiphalaṃ anāgānimaggo anāgāmiphalaṃ arahattamaggo arabhattaphalaṃ satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatārammaṇaṇ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, suññataṇ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, suññataṇ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṇ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṇ—pe—appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, appaṇihitaṇ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, appaṇihitaṇ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṇ suññatārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṇ appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, boj-
jhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitā-
rammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ
ti”?

Āmantā.

Satipatṭhānā ariyā, na vattabbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ—pe—
appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipatṭhānā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā
ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ—pe—
animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattabbā
“appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Na h’evaṃ vattaḃbe—pe—

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h’evaṃ vattaḃbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h’evaṃ vattaḃbe—pe—

Ariyaṃ ti kathā.

III. 3.

1. Sarāgaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Rāgasahagataṃ rāgasahajātaṃ rāgasamsaṭṭhaṃ rāgasampayuttaṃ rāgasahabhū rāgānuparivatti akusalaṃ¹ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmaṭṭhaṃ upadāniyaṃ saṃkilesikaṃ² cittaṃ vimuccatīti?

Na h’evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccatīti?

Āmantā.

¹ kusalaṃ, P.

² saṃkilesiyaṃ, P.S.₂.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saphassaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sarāgaṃ—pe—sasaññaṃ sarāgaṃ—pe—sacetanaṃ sarāgaṃ—pe—sapaññaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sadosaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Dosasaḥagataṃ dosasaḥajātaṃ dosasaṃsatṭhaṃ dosa-sampayuttaṃ dosasaḥabbhū dosānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nivaraniyaṃ parāmatṭhaṃ upādāniyaṃ sam-kilesikaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sadosam cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Saphassaṃ sadosam cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sadosaṃ—pe—sasaññaṃ sadosaṃ—pe—sacetanaṃ sadosaṃ—pe—sapaññaṃ sadosaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samohaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Mohasahagataṃ mohasahajātaṃ mohasamsatṭhaṃ mohasampayuttaṃ mohasahabhū mohānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃki-lesikaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Saphassaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ samohaṃ—pe—sasaññaṃ samohaṃ—pe—
sacetanaṃ samohaṃ—pe—sapaññaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “Sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccatīti”?

Āmantā.

Vitarāgaṃ vītadosaṃ vītamohaṃ nikkilesaṃ cittaṃ
vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccatīti.

Vimuttikathā.

III. 4.

1. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno; eka-
desaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchi-
kato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati,
ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati; ekadesaṃ sattak-
khattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī; Buddhhe aveccappasā-
dena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariya-
kantehi silehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi silehi
na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī; ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī; ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati; ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhaṃsoto akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhaṃsoto na akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā; ekadesaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ kāyena na phusitvā viharati; ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vimuttaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Uppādakkhaṇe vimuttaṃ, vayakkhaṇe¹ vimuccamānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Vimuttaṃ vimuccamānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāṃāsavā pi cittaṃ vimuccati, bhavāsavā pi cittaṃ vimuccati, avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth'eva suttanto ti?

¹ bhaṇḍakkhaṇe, M.

Āmantā.

Tena hi vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti.

7. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite cittaṃ parisuddhe pariyodāte anaṅgaṃ vigatūpakkiṇe mudubhūte kammaniye tṛite āneṇjappatte āsavānaṃ khayanānāya cittaṃ abhininnāmetīti." Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti."

8. Atthi cittaṃ vimuccamānaṃ ti?

Āmantā.

Atthi cittaṃ rajjamānaṃ dussamānaṃ muyhamānaṃ kilissamānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rattaṃ c'eva arattaṃ ca, duṭṭhaṃ c'eva aduṭṭhaṃ ca, muḷhaṃ c'eva amuḷhaṃ ca, chinnaṃ c'eva achinnaṃ ca, bhinnaṃ c'eva abhinnaṃ ca, kataṃ c'eva akataṃ cāti?

Āmantā.

Hañci rattaṃ c'eva arattaṃ ca, duṭṭhaṃ c'eva aduṭṭhaṃ ca, muḷhaṃ c'eva amuḷhaṃ ca, chinnaṃ c'eva achinnaṃ ca, bhinnaṃ c'eva abhinnaṃ ca, kataṃ c'eva akataṃ ca, no vatare vattabbe "Atthi cittaṃ vimuccamānaṃ ti."

Vimuccamānakathā.

III. 5.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānaṃ pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo sotāpaṇṇo sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyutṭhānaṃ pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamako puggalo sotāpanno sotāpattiṭṭhalappatto—
pe—kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānaṃ pahī-
nan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānaṃ pahīnaṃ
ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyutṭhānaṃ
pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyutṭhānaṃ
pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo—pe—sīlabba-
parāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānaṃ appahī-
nan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyutṭhānaṃ
appahīnaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahī-
nan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa sīlabbataparāmāso appahīno
ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
nan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya
maggo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan
ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya
satipaṭṭhānā bhāvitā — pe — sammappadhānā — pe — boj-
jhaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahī-
nan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānappa-
hānāya maggo bhāvito — pe — bojjaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappa-
hānāya maggo abhāvito ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena — pe — sampkilesi-
kenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya
satipaṭṭhānā — pe — bojjaṅgā abhāvitā ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena — pe — sampkilesi-
kenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhāna-
maggo abhāvito—pe—bojjhaṅgā abhāvītā

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena—pe—saṃkilesi-
kenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbam “Atthamakassa puggalassa diṭṭhipa-
riyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Atthama-
kassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti.”

8. Na vattabbam “Atthamakassa puggalassa vicikicchā-
pariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Attha-
makassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ
ti.”

9. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'up-
pajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo n'uppajjissatīti
katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppaj-
jissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
n'uppajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ
n'uppaṃjissatīti katvā, paṇinan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppaṃjissatīti katvā, paṇinan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
n'uppaṃjissatīti katvā, paṇinan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ n'uppaṃjissatīti katvā, paṇinan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakakathā.

III. 6.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyaṃ—pe—
n'atthi satindriyaṃ—pe—n'atthi samādhindriyaṃ—pe—

n'atthi paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi sati,
atthi samādhī, atthi paññā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi maṇo, atthi maṇin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi maṇo, atthi maṇin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

4. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitāṃ, atthi jīvitindriyaṃ
ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi jīvitāṃ, atthi jīvitin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi
paññā, atthi paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

5. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi
saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi maṇo, n'atthi maṇin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, n'atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitāṃ, n'atthi jīvitin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi maṇo, n'atthi manindriyaṃ—pe—atthi somanassaṃ n'atthi somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitam, n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asaddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo kusīto hīnaviriyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi satindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo muṭṭhassati asampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi samādhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asaṃhito vibbhantacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo duppañño eḷamūgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā ti?

Āmantā.

‘Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā, no vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti.”’

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ, taṃ ca viriyaṃ niyyānikaṃ—pe—atthi sati, sā ca sati niyyānikā—pe—atthi samādhī, so ca samādhī niyyāniko—pe—atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā ti?

Āmantā.

Hañci atthamakassa puggalassa atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā, no vata re vattabbe "Atthamakassa puggalassa atthi paññindriyan ti."

9. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyam—pe—atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Atthamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyam—pe—atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—
pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi
paññā, n'atthi paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañc'indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Pañc'imāni Bhikkhave
indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyaṃ, viriyin-
driyaṃ, satindriyaṃ, samādhindriyaṃ, paññindriyaṃ.
Imāni kho Bhikkhave pañc'indriyāni. Imesaṃ kho
Bhikkhave pañcannaṃ indriyānaṃ samattā paripūrattā¹
Arabā hoti. Tato mudutarehi arahattasacchikiriyāya
paṭipanno hoti; tato mudutarehi anāgāmi hoti; tato
mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti;
tato mudutarehi sakadāgāmi hoti; tato mudutarehi saka-
dāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti; tato mudu-
tarehi sotāpanno hoti; tato mudutarehi sotāpattiphalas-
acchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho Bhikkhave
imāni pañc'indriyāni sabbena sabbam sabbathā sabbam
n'atthi, tam ahaṃ 'bāhiro puthujjanapakkhe² thito ti'
vadāmi.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo bāhiro puthujjanapakkhe thito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi aṭṭhamakassapuggalassa atthi pañc'indriyānīti.

Aṭṭhamakassa indriyakathā.

III. 7.

1. Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddham dibbacak-
khuṃ hotīti?

Āmantā.

Maṃsacakkhuṃ dibbacakkhuṃ, dibbacakkhuṃ maṃs-
sacakkhuṃ ti?

¹ paripurato, P.S.₂.

² pakkho, P.S.₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
hotīti ?

Āmantā.

Yādisaṃ maṃsacakkhuṃ, tādisaṃ dibbacakkhuṃ;
yādisaṃ dibbacakkhuṃ, tādisaṃ maṃsacakkhuṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
hotīti ?

Āmantā.

Taṇ ñeva maṃsacakkhuṃ taṃ¹ dibbacakkhuṃ, taṃ
dibbacakkhuṃ taṃ maṃsacakkhuṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
hotīti ?

Āmantā.

Yādiso maṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ
hotīti ?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā अपariyāpannaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

¹ taṃ om. P.S.S₂.

3. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham paññācakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dve'va cakkhūnīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu tīni cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhun ti ?

Āmantā.

Hañci tīpi cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum, no vata re vattabbe

“Dve'va cakkhūnīti” ?

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Tīṇ'īmāni Bhikkhave cakkhūni. Katamāni tīpi ? Maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum. Imāni kho Bhikkhave tīpi cakkhūnīti.”

“ Maṃsacakkhuṃ dibbacakkhuṃ
 Paññācakkhuṃ anuttaraṃ,
 Etāni tīni cakkhūni
 Akkhāsi purisattamo.
 Maṃsacakkhussa uppādo
 Maggo dibbassa cakkhuno,
 Yathā ca ñāṇaṃ udapādi
 Paññācakkhuṃ anuttaraṃ.
 Tassa cakkhussa paṭilābhā
 Sabbadukkhā pamuccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Dve'va cakkhūnīti.”

D i b b a c a k k h u k a t h ā .

III. 8.

1. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ
 hotīti?

Āmantā.

Maṃsasotaṃ dibbasotaṃ, dibbasotaṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādisaṃ maṃsasotaṃ, tādisaṃ dibbasotaṃ: yādisaṃ
 dibbasotaṃ, tadisaṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva maṃsasotaṃ taṃ dibbasotaṃ, taṃ dibba-
 sotaṃ taṃ maṃsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādiso maṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
 dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dībbasotaṃ
hotīti?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā apariyāpannaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dībbasotaṃ
hotīti?

Āmantā.

Dībbasotaṃ dhammupatthaddhaṃ maṃsasotaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dībbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Ekañ ñeva¹ sotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekañ ñeva sotaṃ ti?

Āmantā.

Nanu dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ
dībbasotaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ
dībbasotaṃ, no vata re vattabbe “Ekañ ñeva sotaṃ ti.”

Dībbasotakathā.

¹ Ekaṃ yeva, P.S.S₂.

III. 9.

1. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata¹ bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyaduc-caritena² samannāgatā ti ca manasikaroti, vacīduc-caritena samannāgatā ti ca manasikaroti, manoduccaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ upavā-dakā ti ca manasikaroti, micchādiṭṭhikā ti ca manasi-karoti, micchādiṭṭhikammasamādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedaṃ paraṃ maraṇā apāyaṃ duggatiṃ vini-pātaṃ nirayaṃ upapannā ti ca manasikaroti, ime vā pana bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyasucaritena³ saman-nāgatā ti ca manasikaroti, vacīsucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, manosucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ anupavādakā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikamma-samādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedaṃ paraṃ maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokaṃ upapannā ti ca manasi-karoti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata bhonto sattā ti ca manasikaroti,—pe—, te

¹ tam, P.

² °carite, P.S.

³ °duccaritena, P.

kāyassa bhedā param maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokam upa-
pannā ti ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ pas-
satīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhaṇam
hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭiladdho^{*}
anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭi-
laddho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ
jānāti, no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ
nāṇaṃ dibbacakkhun ti.”

4. Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānāti,
no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ nāṇaṃ dibba-
cakkhun ti.”

5. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—

“N'eva pubbenivāsāya
Nāpi dibbassa cakkhuno
Cetopariyāya iddhiyā
Sotadhātuvisuddhiyā
Cutiyā upapattiyā
Paṇidhī me na vijjatīti.”

: Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhū ti.”

“Yathākammūpagatāññakathā.

III. 10.

1. Atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

N'atthi devesu saṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Nanu asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā¹ saṃvaro sīlaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro, tena vata re vattabbe “Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,’ no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,” no vata re vattabbe “Asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,’ no ca vattabbe ‘atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,’” micchā.

¹ asaṃvaro, P.

3. Atthi manussesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti ?
Āmantā.

Atthi devesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti ?

Āmantā.

Atthi manussesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti ?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti ?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. N'atthi devesu pāṇātipāto ti ?

Āmantā.

N'atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha
pāṇātipāto ti ?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha pāṇāti-
pāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā vera-
maṇī, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇī,
atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Āmantā.

Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādatṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādatṭhānan ti?

Āmantā.

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādatṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādatṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesu micchācārino musāvādino surāmerayamajjapamādatṭhāyino ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi devesu saṃvaro ti.

Saṃvarakathā.

III. 11.

1. Asaṇṇasattesu saṇṇā atthīti?

Āmantā.

Saṇṇabhavo¹ saṇṇagati saṇṇasattāvāso saṇṇasaṃsāro saṇṇayoni saṇṇattabhāvapaṭilābho² ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu asaṇṇabhavo asaṇṇagati asaṇṇasattāvāso asaṇṇasaṃsāro saṇṇayoni asaṇṇattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaṇṇabhavo asaṇṇagati asaṇṇasattāvāso asaṇṇasaṃsāro saṇṇayoni asaṇṇattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe "Asaṇṇasattesu saṇṇā atthīti."

2. Asaṇṇasattesu saṇṇā atthīti?

¹ saṇṇāsavo, P.

² cattatāvapaṭilābho, P.S₂.

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Asaññasattesu saññā atthīti.”

3. Asaññasattesu saññā atthīti?

Āmantā.

Tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasamāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasamāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Asaññasattesu saññā atthi, so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca asaññabhavo—pe—asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākarāṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Asaññasattesu saññā atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Santi Bhikkhave Asaññasattā nāma devā, saññuppadā ca pana te devā tamhā kāyā cavantīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Asaññasattesu saññā atthīti.

6. Asaññasattesu saññā atthīti?

Kañci kāle atthi kañci kāle n'atthīti.

Kañci kāle saññasattā, kañci kāle asaññasattā; kañci kāle saññabhavo, kañci kāle asaññabhavo; kañci kāle pañcavokārabhavo, kañci kāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Asaññasattesu saññā kañci kāle atthi, kañci kāle n'atthīti?

Āmantā.

Kaṃ kalam atthi, kaṃ kalam n'atthīti?

Cūṭikāle uppattikāle atthi, ṭhitikāle n'atthīti.

Cūṭikāle ca uppattikāle saññasattā, ṭhitikāle asaññasattā; cūṭikāle uppattikāle saññabhavo, ṭhitikāle asaññabhavo; cūṭikāle uppattikāle pañcavokārabhavo, ṭhitikāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññakathā.

III. 12.

1. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthiti”?

Āmantā.

Asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamāsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaññabhavo asaññagati—pe—asaññattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthiti.’”

2. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthiti”?

Āmantā.

Ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthiti.’”

3. Asaññasattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamāsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamāsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññānattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu na vattabbam “Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññānattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu na vattabbam “Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam ‘Saññā atthīti.’”

6. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Ākāśanañcāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākāśanañcāyatane na vattabbam “Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Viññānañcāyatanaṃ—pe—ākīñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākīñcaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Viññāpañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

8. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam ‘Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.’”

9. Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanam—pe—viññāpañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, ākiñcaññāyatane na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.”

10. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Viññāpañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ, tena vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.’”

12. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti katvā, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Adukkhamasukhā vedanā ti katvā, adukkkhamasukhāya¹ vedanāya² na vattabbaṃ “Vedanā ti vā, avedanā ti vā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatana kathā.

Tatiyo Vaggo.

Balaṃ sādharmaṇaṃ, Ariyaṃ, Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati,
Vimuttaṃ vimuccamaṇaṃ, Atthi cittaṃ vimuccama-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañcendriyāni,

Cakkhuṃ, Soṭaṃ dhammupatthaddhaṃ, Yathākammū-
pagataññaṇaṃ,

Devesu samvaro, Asaññasattesu saññā, evameva bha-
vaggan ti.

¹ sukhā, P.K.

² vedanā, P.S.

IV. 1.

1. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato gihisaññojanan no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

2. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato gihisaññojanan pahīnan ucchinnamūlan tālāvatthukatan anabhāvan katan āyatīn anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato gihisaññojanan pahīnan ucchinnamūlan tālāvatthukatan anabhāvan katan āyatīn anuppādadhamman, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

3. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi koci gihī gihisaññojanan appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karotīti?

N'atthi.

Hañci n'atthi koci gihī gihisaññojanan appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karoti, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

4. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etad avoca—"Atthi nu kho bho Gotama koci gihī gihisaññojanan appahāya kāyassa bhedā dukkhass'antaṃ karotīti"? "N'atthi kho Vaccha koci gihī gihisaññojanan appahāya kāyassa bhedā dukkhass'antaṃ karotīti." Atth'eva sutanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Gihī'ssa Arahā ti."

5. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhasaṃyamaṃ ajjhāveseyya, kāsikacandaṃ paccanubhaveyya, mālāgandhāvilepanaṃ dhāreyya, jātarūparajataṃ sādīyeyya, ajeḷakaṃ paṭiganheyya, kukkuṭasūkaraṃ paṭiganheyya, haṭṭhigavasavaḷavaṃ paṭiganheyya, tittiravaṭṭakamoraḷakapiṇḍalaṃ¹ paṭiganheyya, piṭavaṇṭavālamoliḷaṃ² dhāreyya, odātāni vatthāni dighadasāni dhāreyya, yāvajīvaṃ agāriyabhūto assāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Gihī'ssa Arahā ti"?

Āmantā.

Nanu Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānava gihissa byañjanaṇa arahattaṃ pattā ti?

Āmantā.

Hañci Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānava gihissa byañjanaṇa arahattaṃ pattā, tena vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

Gihī'ssa Arahā ti kathā.

IV. 2.

1. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā sotāpanno hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

¹ piṇḍaraṃ, M.

² cittavaṭṭandhavālamoli, P; cittavaṇḍavālamoliṃ, M.

Āmantā.

Saha uppattiyā sakadāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā anāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Saha uppattiyā sotāpanno na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sotāpanno na hoti, no vata re vattabbe "Saha uppattiyā Arahā ti."

Saha uppattiyā sakadāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sakadāgāmī na hoti, no vata re vattabbe "Saha uppattiyā Arahā ti."

Saha uppattiyā anāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā anāgāmī na hoti, no vata re vattabbe "Saha uppattiyā Arahā ti."

3. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero—pe—Mahā Kaccāyano thero—pe—Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako¹ thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā, no vata re vattabbe "Saha uppattiyā Arahā ti."

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Hañci Mahā Paṇṭhako thero na saha uppattiya Arahā,
no vata re vattabbe "Saha uppattiya Arahā ti."

5. Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa arahattam sacchikaroti lokiyena
sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h'evaṇ vattabbe—pe—

Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṇ cittaṇa niyyānikaṇ khayagāmi bodhagāmi
apacayagāmi anāsavaṇ—pe—asaṃkilesikaṇ ti?

Na h'evaṇ vattabbe—pe—

Nanu uppattesiyaṇ cittaṇa aniyyānikaṇ, na khaya-
gāmi, na bodhagāmi, na apacayagāmi, sāsavaṇ—pe—
saṃkilesikaṇ ti?

Āmantā.

Hañci uppattesiyaṇ cittaṇa aniyyānikaṇ, na khaya-
gāmi, na bodhagāmi, na apacayagāmi, sāsavaṇ—pe—
saṃkilesikaṇ, no vata re vattabbe "Saha uppattiya
Arahā ti."

6. Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa rāgaṇ pajahati, dosaṇ pajahati,
mohaṇ pajahati,—pe—anottappaṇ pajahatīti?

Na h'evaṇ vattabbe—pe—

Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṇ cittaṇa maggo—pe—satipatthānaṇ sam-
mappadhānaṇ iddhipādo indriyaṇ balaṇ—pe—bojjhaṇgo
ti?

Na h'evaṇ vattabbe—pe—

Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa dukkhaṇ parijānāti, samudayaṇ
pajahati, nirodhaṇ sacchikaroti, maggaṇ bhāvetīti?

Na h'evaṇ vattabbe—pe—

Saha uppattiya Arahā ti?

Āmantā.

Cuticittam, maggacittam, uppattesiyaṃ cittam, phala-
cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattikathā.

IV. 3.

1. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattipha-
laṃ sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmiṃphalaṃ anāgāmiṃmaggo
anāgāmiṃphalaṃ arahattamaggo arahataphalaṃ satipaṭṭhā-
naṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bo-
jjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Arahato cakkhuṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato cakkhuṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato sotam—pe—Arahato ghānaṃ—pe—Arahato
jivhā—pe—Arahato kāyo anāsavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Arahato kāyo paggahaniggahūpago¹ chedanabhedanū-
pago kākehi gijjhehi kulalehi sādharāṇo ti?

Āmantā.

Anāsavo dhammo paggahaniggahūpago chedanabhedanūpago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya aggi kameyyāti?

Āmantā.

Anāsavo dhamme viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā¹ Arahato kāyo addubandhanena bandhituṃ, rajjubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapada-bandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi² bandhanehi bandhituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā anāsavo dhammo addubandhanena bandhituṃ, rajjubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapada-bandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi bandhanehi bandhituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yadi Arahā puthujjanassa cīvaraṃ deti, anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavaṃ hutvā sāsavaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, satipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

¹ Laddho, P.

² kaṇṭhapañcamehi, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Yadi Arahā puthujjanassa piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, sattipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Yadi¹ puthujjano Arahato cīvaraṃ deti, sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Yadi puthujjano Arahato piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā anāsavo ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāsavo, tena vata re vattabbe “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti.”

A n ā s a v a k a t h ā.

IV. 4.

1. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā catūhi phassehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satihi catūhi samādhihi catūhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī tihi phassehi—pe—tihi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī dvīhi phassehi—pe—dvīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā anāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, ud-dhamso akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmī sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphale samannāgato, “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalena samannāgato “anāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so anāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Anāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va sakadāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

k. Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sotāpattiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti.”

8. Arahā sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahā sakadāgāmiphalaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sakadāgāmiphalaṇa samannāgato ti.”

10. Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgānimaggam vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Arahā anāgāmiphalaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā anāgāmiphalaṇa samannāgato ti.”

12. Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgānimaggam vītivatto, aṇṣahagataṃ kāmarāgaṃ aṇṣahagataṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmi sotāpattiphalaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmi sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmi sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmi sotāpattiphalaṇa samannāgato ti.”

14. Anāgāmi sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadit̐thim vicikiccham silabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

15. Anāgāmī sakadāgāmiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmī sakadāgāmiphalaena samannāgato ti.”

16. Anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāminimaggam vītivatto, oḷārikam kāmarāgam oḷārikam byāpādam vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmī sotāpattiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmī sotāpattiphalaena samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadit̐thim vicikiccham silabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

19. Na vattabham “Arahā catūhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahātā cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "Arahā catūhi phalehi samannāgato ti."

20. Na vattabbaṃ "Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti"?

Āmantā.

Nanu anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti."

21. Na vattabbaṃ "Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti"?

Āmantā.

Nanu sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti."

22. Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahata cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca parihīno ti, Arahā catūhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāminā tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāminā tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tihi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, dvīhi ca aparihīno ti, sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dve maggā paṭiladdhā, dvīhi ca apari-
hīno ti, sakadāgāmī dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Samannāgatakathā.

IV. 5.

1. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā chahi phassehi chahi vedanāhi—pe—chahi pañ-
nāhi samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā cakkhunā rūpaṃ passanto sotena saddaṃ suṇāti,
ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusati, manasā dhammaṃ vijānāti—pe—
manasā dhammaṃ vijānanto cakkhunā rūpaṃ passati,
sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya
rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ chahi upekkhāhi saman-
nāgato samāhito, cha upekkhāyo paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Arahā chahi upekkhāhi samannā-
gato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā chaḷupekkho¹ ti?

Āmantā.

Hañci Arahā chaḷupekkho, tena vata re vattabbe
“Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti.”

Upekkhāsamannāgatakathā.

¹ chaḷupekkhā, P.S.; chalaṅgupekkhā, M.

IV. 6.

1. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhiyā niruddhāya vigatāya paṭipassaddhāya abuddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Atitāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atitāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ pariṇāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atitāya bodhiyā buddho, anāgatāya bodhiyā buddho, paccuppannāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tīhi bodhihi buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīhi bodhihi buddho ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ tīhi bodhihi samannāgato samāhito, tisso bodhiyo paccuppaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Bodhiyā buddho ti”?

Āmantā.

Nanu bodhipaṭilābhā buddho ti?

Āmantā.

Hañci bodhipaṭilābhā buddho, tena vata re vattabbe “Bodhiyā buddho ti.”

10. Bodhipaṭilābhā buddho ti, bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhipaṭilābhā bodhi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhiyā buddho ti kathā.

IV. 7.

1. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Padesalakkhaṇehi samannāgato padesabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Tibhāgalakkhaṇehi samannāgato tibhāgabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Upaḍḍhalakkhaṇehi samannāgato upaḍḍhabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Āmantā.

Yādiso Bodhisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhāṇaṃ dhammadesanā, tādiso Cakkavattisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhāṇaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi, mahesakkho tava putto uppanno ti"; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi, mahesakkho tava putto uppanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uṇhassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu ca; evameva

Cakkavattisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uṇhassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Yathā sampatijāto Bodhisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho¹ satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne,² sabbā ca disā viloketi, āsabhiṃ ca³ vācaṃ bhāsati, “Aggo' haṃ asmi lokassa, jeṭṭho'haṃ asmi lokassa, seṭṭho'haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n'atth'idāni punabbhavo ti”; evameva sampatijāto Cakkavattisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiṃ ca vācaṃ bhāsati, “Aggo'haṃ asmi lokassa, jeṭṭho'haṃ asmi lokassa, seṭṭho'haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n'atth'idāni punabbhavo ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti, evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati, evameva Cakkavattisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisatto mahāsupinaṃ passi,⁴ evameva Cakkavattisatto mahāsupinaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Dvattiṃs'imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni, yehi samannāga-

¹ mukho, P.S.K.

² anubhiramāne, P.

³ asambhiṃ ca, P.

⁴ passati, M.

tassa mahāpurisassa dve'va gatiyo bhavanti, anaññā¹; sace agāraṃ ajjhāvasati, rājā hoti Cakkavatti dhammiko dhammarājā cāturato vijitāvi janapadatthāvariyaṃ pappatto² sattaratanasamannāgato; tass'imāni satta ratanāni bhavanti, seyyathāpi daṃ—cakkaratanaṃ hatthiratanam assa-ratanam maṇiratanam itthiratanam gahapatiratanam parināyakaratanam eva sattamaṃ, parosahassaṃ kho paṇ'assa puttā bhavanti sūraviraṅgarūpā parasenappamaddanā, so imaṃ paṭhavim sāgarapariyaṃtaṃ adaddena³ asatthena dhammena abhivijjiya ajjhāvasati, sace paṇa kho agārasmā anāgāriyaṃ pabbajjati, Arahamaṃ hoti sammāsambuddho loke vivaṭṭacchaddo ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi lakkaṇasamannāgato Bodhisatto ti.

Lakkaṇakathā.

IV. 8.

1. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Āmantā.

Anussaviyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ na aññā, M.

² janapadatthāvariyaṃ pappatto, P.

³ adaddhena, P.

Anussaviyo ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā sayambhū ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā sayambhū, no vata re vattabbe
“Anussaviyo ti.”

2. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bhagavatā Bodhiyā mūle tñ'eva sāmāññaphalāni abhi-
sambuddhānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmāññaphalāni
abhisambuddhānīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmāññaphalāni
abhisambuddhāni, no vata re vattabbe “Bodhisatto Kassa-
passa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahma-
cariyo ti.”

3. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto dukkarakārikam akāsīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo dukkaram kāriyam kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto aparantapam akāsi, aññam satthāram
addisīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo aññam satthāram uddiseyyā-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Āyasmā Ānando bhagavato pāvacane okkantaniyāmo
caritabrahmacariyo, āyasmā Ānando bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantani-
yāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhaga-
vato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Citto gahapati, Hatthako ālavako Bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Citto gahapati Hatthako ālavako bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Āyasmā Ānando bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Citto gahapati, Hatthako ālavako bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako jātivītivatto asāvako hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbam “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Kassape ahaṃ Ānanda bhagavati brahmacariyaṃ acariṃ¹ āyatim sambodhāyāmi.” Atth'eva suttanto ti?

---

¹ acari, P.M.

Āmantā.

Tena hi Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.

7. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sabbābhibhū sabbavidū’haṃ asmi
Sabbesu dhammesu anupalitto
Sabbāñjaho taṇhakkhaye ¹ vimutto,
Sayam abhiññāya kaṃ uddiseyyaṃ.

Na me ācariyo atthi,
Sadiso me na vijjati,
Sadevakasmiṃ lokasmiṃ
N’atthi me paṭipuggalo.
Ahañ hi ² arahā loke,
Ahaṃ satthā anuttaro,
Eko’mhi sammāsambuddho,
Sītibhūto’smi nibbuto.
Dhammacakkaṃ pavattetaṃ
Gacchāmi kāsinaṃ puraṃ
Andhabhūtasmiṃ ³ lokasmiṃ
Āhañ hi amatadudrabhin ⁴ ti.”

“Yathā kho tvaṃ āvuso paṭijānāsi arahā’sis anantajino ⁶ ti.”

“Mādisā ⁷ ve jinā ⁸ honti
Ye pattā āsavakkhayaṃ,
Jitā me pāpakā dhāmanā
Tasmā’haṃ Upaka jino ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ taṇhakkhayo, P.S.₂. ² ahañ ci, P. ³ antabhūtasmi, P.

⁴ ahaññiṃ amatadundubhin ti, K.; ahañci amantadudrabhin ti, S.₂; āhañji amatadundubhin ti, S.

⁵ arahasi, P.S.₂; arahā, S.

⁶ Ānanda jino, P.

⁷ mādiso, P.; mādisa, S.

⁸ vedajinā, S.P.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

8. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi; taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan pariññeyyaṃ ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi—pe—āloko udapādi; idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan pahātabban ti me Bhikkhave—pe—pahānan ti me Bhikkhave—pe—: idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccan sacchikātabban ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

Niyā m o k k a n t i k a t h ā.

IV. 9.

1. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi phas-

sehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi
cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satihi catūhi
samādhīhi catūhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi
phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi
phassehi tīhi vedanāhi—pe—tīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotā-
pattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi
phassehi—pe—dvīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpatti-
phalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno
sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabijī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmi-
phalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgā-
mī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmi-
phalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmī
antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkharapari-
nibbāyī, asaṃkharaparinibbāyī, uddhamasoto akanittha-
gāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotā-
pattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphaleṇa samannāgato "sotāpanno ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphaleṇa samannāgato "sakadāgāmī ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphaleṇa samannāgato "anāgāmī ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno, so anāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalena samannāgato "sakadāgāmi ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sakadāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalena samannāgato "sotāpanno ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vitivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vitivatto, no vata re vattabbe, "Arahatta-

sacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalena samannāgato ti."

8. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vitivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vitivatto, sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ silabbata-parāmāsaṃ apāyagamaniyaṃ rāgaṃ apāyagamaniyaṃ dosaṃ apāyagamaniyaṃ mohāṃ vitivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vitivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vitivatto, no vata re vattabbe "Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ samannāgato ti."

10. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vitivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vitivatto, olārikaṃ kāmarāgaṃ olārikaṃ byāpādaṃ vitivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vitivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ vitivatto, no vata re vattabbe "Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphalaṃ samannāgato ti."

12. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe, "Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ samannāgato ti."

14. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, tena samanūgato ti?

Āmantā.

Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabataparāmaṣaṃ apāyagamaṇiyaṃ rāgaṃ apāyagamaṇiyaṃ dosaṃ apāyagamaṇiyaṃ mohāṃ vītivatto, tena samanūgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe "Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ samannāgato ti."

16. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto, tena samanūgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, oḷārikaṃ kāmārāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham silabbataparāmāsaṃ apāyagamanīyam rāgaṃ apāyagamanīyam dosaṃ apāyagamanīyam mohaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabbam “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīpi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparibhīno ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipannena puggalena tīpi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparibhīno, tena vata re vattabbe “Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti.”

20. Na vattabbam “Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena pug-

galena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe "Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti."

21. Na vattabbaṃ "Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti"?

Āmantā.

Nanu sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno, tena vata re vattabbe "Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti."

22. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti; arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo catūhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti; anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo tīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno ti;

sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannena puggaleṇa dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparibhīno ti; sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aparāpi samannāgatakathā.

IV. 10.

1. Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arabattan ti?

Āmantā.

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbata-parāmāsaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbata-parāmāsaṃ pajahatīti?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

2. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikam kāmārāgam oḷārikam byāpādam pajahatīti?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānam tanubhāvam¹ sakadāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānam tanubhāvam sakadāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

3. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādam pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādam pajahatīti?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānam anavasesappahānam anāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānam anavasesappahānam anāgāmi-phalam vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

4. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Nanu rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānam arahattaṃ vuttam Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānam arahattaṃ vuttam Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

5. Na vattabbam "Sabbasaññojanānam pahānam arahattan ti"?

Āmantā.

Nanu Arahato sabbe saññojanā pahīnā ti?

¹ patanubhāvam, P.

Amantā.

Hañci Arahato sabbe saññojanā pahīnā, tena vata re vattabbe "Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattan ti."

Saññojanappahānakathā.

Gihī'ssa Arahā, Saha uppattiyā Arahā, Arahato sabbe dhammā anāsavā, Arahā catūhi phalehi samannāgato, evameva chahi upekkhāhi, Bodhiyā buddho, Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto, Bodhisatto okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Paṭipannako phalena samannāgato, Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ Arahattan ti.

Catuttho Vaggo.

V. 1.

1. Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Yaṃ kiñci vimuttiñāṇaṃ sabban taṃ¹ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Paccavekkhaṇāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa ñāṇaṃ sotāpattiphalassa pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiṇiṇi ñāṇaṃ sakadāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Anāgāmiṇiṇi ñāṇaṃ anāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

---

¹ sabbantā, P.

Arahato ñāṇaṃ arahattaṃ pattassa paṭiladdhassa
adhigatassa sacchikatassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttan ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmisamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimut-
tan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimut-
tiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca : phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

---

¹ vimuttantaṃ ca, M.; vimuttañ ca, P.; vimuttaṃ
ca, S.S.

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, taṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, taṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, taṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, taṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, taṃ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttikathā.

V. 2.

1. Sekhassa asekhāṃ¹ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sekho asekhāṃ dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ veditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sekho asekhāṃ dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Hañci sekho asekhāṃ dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharati, no vata re vattabbe “Sekhassa asekhāṃ ñāṇaṃ atthīti.”

¹ asekhāñāṇaṃ, P.

2. Asekhasa asekham nāṇam atthi, asekho asekham dhammaṃ jānāti passati, diṭṭham viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekham nāṇam atthi, sekho asekham dhammaṃ jānāti passati, diṭṭham viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekham nāṇam atthi, sekho asekham dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Asekhasa asekham nāṇam atthi, asekho asekham dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

3. Sekhassa ¹ asekham nāṇam atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge nāṇam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale nāṇam atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-sacchikiriyāya—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte nāṇam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sekhassa asekham nāṇam atthīti”?

Āmantā.

Nanū āyasmā Ānando sekho “Bhagavā ulāro ti” jānāti, “Sāriputto therō, Mahā Moggallāno therō ulāro ti” jānātīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Ānando sekho “Bhagavā ulāro ti” jānāti,

¹ Asekhasa, P.K.

“Sāriputto thero, Mahā Moggallāno thero uḷāro ti”
jānāti, tena vata re vattabbe “Sekhassa asekhamaññaṃ
atthīti.”

Asekhaññaṃakathā.

V. 3.

1. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anicce niccaṇṇaṃ ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhaṇṇaṃ ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhaṇṇaṃ ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Akusalaṇṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalaṇṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci kusalaṇṇaṃ, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamā-
pattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇaṃ ti.”

3. Anicce niccaṇṇaṃ ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṇṇaṃ ca akusalaṇṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhaṇṇaṃ ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhaṇṇaṃ ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṇṇaṃ ca akusalaṇṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṇ ca kusalan ti?

Āmantā.

Anicce niccan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṇ ca kusalan ti?

Āmantā.

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyya,
no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samā-
pannassa viparīte ñāṇaṃ ti.”

6. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Āmantā.

Atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso,
diṭṭhivipariyeso, no vata re vattabbe “Atthi Arahato
vipariyeso ti.”

7. Na vattabbam “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samā-
pannassa viparīte ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Paṭhavīti samāpajjantassa¹ sabb²eva paṭhavī hotīti ?²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.

8. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti ?

Āmantā.

Nanu paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjati ?

Āmantā.

Hañci paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjati, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Paṭhavī atthi, paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjantassa viparītaṃ hotīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānato samāpajjantassa viparītaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Viparītakathā.

V. 4.

1. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti ?

Āmantā.

Niyatassa aniyāmagamanāya atthi nāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa aniyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti ?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti ?

¹ samāpannassa, P.   ² pathavīti, P.S.M.

Āmantā.

Niyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa aniyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa aniyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi niyāmo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi satipaṭṭhānā—pe—
sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo, no
vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
nāṇan ti.”

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi satipaṭṭhānā—pe—
bojjhaṅgā ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi bojjhaṅgā,
no vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
nāṇan ti.”

6. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
sotāpattiphale ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-
sacchikiriyāya—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa
puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
ñāṇaṃ ti”?

Nanu Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattani-
yāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ
abhisametun ti”?

Āmantā.

Hañci Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattani-
yāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ
abhisametun,” tena vata re vattabbe “Aniyatassa
niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ ti.”

N i y ā m a k a t h ā .

V. 5.

1. Sabbamaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci sammutiṇaṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidap-
pattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbamaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci paracittaṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidapattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbam ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Paṭhavikasiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—vāyokasiṇaṃ—pe—
—nīlakasiṇaṃ—pe—pītakasiṇaṃ—pe—lohitakasiṇaṃ—
pe—odātakasiṇaṃ—pe—ākāsānañcāyatanaṃ—pe—viññā-
ṇañcāyatanaṃ—pe—ākiñcaññāyatanaṃ—pe—nevasaññā-
nāsaññāyatanaṃ samāpannassa—pe—dānaṃ dadantassa
—pe—cīvaraṃ dadantassa—pe—piṇḍapātaṃ dadantassa
—pe—senāsanaṃ dadantassa—pe—gilānapaccayabhesaj-
japarikkhāraṃ dadantassa atthi paññā, sā paññā paṭisam-
bhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbam “Sabbam ñāṇaṃ paṭisambhidā ti”?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, sā na paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti.

Paṭisambhidakathā.

V. 6.

1. Na vattabbam “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ
ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu pathavīkasiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ, paṭhavīkasiṇaṃ ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci paṭhavīkasiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ, paṭhavīkasiṇaṃ ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

3. Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a m m u t i ñ ā ṇ a k a t h ā .

V. 7.

1. Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṃ ti” pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṃ ti” pajānāti, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

Nanu atthi koci vītarāgaṃ cittaṃ “vītarāgaṃ cittaṃ ti”—pe—sādoṣaṃ cittaṃ—pe—vītadosaṃ cittaṃ—pe—samohaṃ cittaṃ—pe—vītamohaṃ cittaṃ, saṃkhittaṃ cittaṃ, vikkhittaṃ cittaṃ, mahaggataṃ cittaṃ, amahaggataṃ cittaṃ, sa-uttaraṃ cittaṃ, anuttaraṃ cittaṃ, samāhitaṃ cittaṃ, asaṃāhitaṃ cittaṃ, vimuttaṃ cittaṃ—pe—avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānāti?

Āmantā.

Hañci atthi koci avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānāti, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

2. Phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

Vedanārammaṇe ñāṇaṃ, saññārammaṇe ñāṇaṃ, cetanārammaṇe ñāṇaṃ, cittārammaṇe ñāṇaṃ, saddhārammaṇe ñāṇaṃ, viriyārammaṇe ñāṇaṃ, satārammaṇe ñāṇaṃ, samādhārammaṇe ñāṇaṃ, paññārammaṇe ñāṇaṃ—pe—rāgārammaṇe ñāṇaṃ—pe—dosārammaṇe ñāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

3. Phassārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Phassapariyāye ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanārammaṇe ñāṇaṃ—pe—saññārammaṇe ñāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anottappapariyāye ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cetopariyāye ñāṇaṃ, tena vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

C i t t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

V. 8.

1. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ mūlato jānāti, hetuto¹ jānāti, nidānato jānāti, sambhavato jānāti, pabhavato jānāti, samuṭṭhānato jānāti, āhārato jānāti, ārammaṇato jānāti, paccayato jānāti, samudayato jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ hetupaccayataṃ jānāti, ārammaṇapaccayatāṃ jānāti, adhipatipaccayatāṃ jānāti, anantarapaccayatāṃ jānāti, samanantarapaccayatāṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattinagge ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa—pe—anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa pug-

¹ hetuṇo, P.S.

galassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “ Anāgate ñāṇaṃ atthīti ”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā bhavissanti, aggito vā udakato vā mithubhedā vā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anāgate ñāṇaṃ atthīti.

A n ā g a t a ñ ā ṇ a k a t h ā .

V. 9.

1. Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ jānātīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ ñāṇan ti jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ ñāṇan ti jānātīti?

Āmantā.

Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇan ti?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusāti, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti, tāya saññāya taṃ saññaṃ sañjānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiṃyā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānāti, tena khaggena taṃ khaggaṃ chindati, tena pha-

rasunā taṃ pharusam tacchati, tāya kuṭṭhāriyā¹ taṃ kuṭṭhāriṃ tacchati, tāya vāsiyā taṃ vāsim tacchati, tāya sūciyā taṃ sūciṃ sibbeti, tena aṅgulaggena taṃ aṅgulaggaṃ parāmasati, tena nāsikaggena taṃ nāsikaggaṃ parāmasati, tena matthakena taṃ matthakaṃ parāmasati, tena gūthena taṃ gūthaṃ dhovati, tena muttena taṃ muttaṃ dhovati, tena kheḷena taṃ kheḷaṃ dhovati, tena pubbena taṃ pubbaṃ dhovati, tena lohitenā taṃ lohitaṃ dhovatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Paccuppanne nāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi nāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hotīti?

Āmantā.

Hañci sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi nāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hoti, tena vata re vattabbe “Paccuppanne nāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaññāṇakathā.

V. 10.

1. Sāvakassa phale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako phalassa kataṃ paññāpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvakassa phale nāṇaṃ paññāpetīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa phalaparopariyatti,² indriyaparopariyatti, puggalaparopariyattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sāvakassa phale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa khandhapaññatti, āyatanapaññatti,

¹ kuṭṭhāriyā, P., kudhāriya, M.K., kuṭāriyā, S.

² pariyattam, P.

dhātupaññatti, saccapaññatti, indriyapaññatti, puggala-
paññattitī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako jīno satthā sammāsambuddho sabbaññū sabba,
dassāvi dhammasāmi dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asaṇjātassa
maggassa saṇjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā mag-
gaññū maggavidū maggakovidō ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Sāvako aññāpi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti.

Phalañāṇakathā.

Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, Sekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ,
Viparīte ñāṇaṃ, Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ,
Sabbam ñāṇaṃ paṭisambhidā ti, Sammutiñāṇaṃ,
Cetopariyāye ñāṇaṃ, Anāgate ñāṇaṃ,
Paccuppanne ñāṇaṃ, Sāvakassa phale ñāṇaṃ ti.

Pañcama Vaggo.

Mahāpaṇṇāsako.

CATALOGUED

